

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ:

**Завідувач кафедри,
д. держ. упр., професор**

_____ **І. П. Приходько**

« ____ » _____ **2021 р.**

ДИПЛОМНА РОБОТА

**Удосконалення обліку, аналіз та контроль витрат на збір інформації для
забезпечення фінансування бізнесу на підприємствах аграрної сфери**

**Виконала: студентка
освітньо-професійної програми
«Облік і оподаткування»
зі спеціальності
071 «Облік і оподаткування»
Андрущенко А.В.**

**Керівник: к.е.н.,ст.викладач
Волчанська Л.В.**

Дніпро – 2021

(затверджена наказом
МОНмолодьспорту України
від 29 березня 2012 року № 384)
Форма № Н – 9.01

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою
Освітній ступінь магістр
ОПП «Обліку і оподаткування»
Спеціальність 071 «Обліку і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____
«_____» _____ 2020р.

ЗАВДАННЯ на дипломну роботу магістра

Андрущенко Анни Вадимівни

Тема дипломної роботи «Удосконалення обліку, аналіз та контроль витрат на збір інформації для забезпечення фінансування бізнесу на підприємствах аграрної сфери»

керівник роботи Волчанська Людмила Валентинівна, к.е.н., ст. викладач

затверджені наказом ДДАЕУ від «30» листопада 2020 р. № 2996

Строк подання студентом роботи – 17 лютого 2021 року.

1. **Вихідні дані до роботи** Законодавчі, нормативно-правові акти та інструктивні матеріали по темі дослідження, фінансова звітність ТОВ «Альфа-Агро» Петриківського району Дніпропетровської області дані аналітичного та синтетичного обліку, періодична література, праці провідних вчених економістів.

2. **Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).** Економічна сутність витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та їх законодавче регламентування. Організація обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємствах аграрної сфери. Аналіз витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та необхідність їх контролю на підприємстві.

5. **Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).**

Оцінка величини витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, тренд витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в розвинутому, цивілізованому інституційному середовищі (фактор підвищення конкурентоспроможності), модель витрат в економіці в розвинутому, цивілізованим інституційним середовищем, модель витрат в економіці з нецивілізованим інституційним

середовищем (тіньова економіка, корупція), тренд витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в нецивілізованому інституційному середовищі (фактор зниження конкурентоспроможності), класифікація витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу за Р. Капелюшниковим, класифікація витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства, класифікація витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, відображення складових витрат на збір о Оцінка майна господарюючого суб'єкта за 2015-2019 рр, тис.грн. оцінка капіталу господарюючого суб'єкта за 2015-2019 рр., тис.грн., шкала визначення рейтингу фінансового стану господарюючого суб'єкта, документальне підтвердження записів у обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, алгоритм розбудови методології обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 30 червня 2020р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Економічна сутність витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та їх законодавче регламентування	вересень 2020 р.	
2	Організація обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємствах аграрної сфери	жовтень 2020 р.	
3	Аналіз витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та необхідність їх контролю на підприємстві	листопад 2020 р.	
4	Висновки та пропозиції, вступ	грудень 2020 р.	
5	Список використаних джерел, вступ, оформлення роботи	січень 2021 р.	
6	Оформлення роботи	лютий 2021 р.	

Студент _____
(підпис)

Андрущенко А.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Волчанська Л.В.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИТРАТ НА ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ ТА ЇХ ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ	11
1.1. Поняття витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та їх роль у сучасному суспільстві	11
1.2. Класифікація витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу	19
1.3. Законодавче регламентування обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу: вітчизняний та закордонний досвід	28
Висновки до першого розділу	34
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОЇ СФЕРИ	36
2.1. Фінансово-економічна характеристика ТОВ «Альфа-Агро» Петриківського району Дніпропетровської області	36
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерських служб та оцінка базових засад облікової політики підприємства	46
2.3. Організація обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємстві	51
2.4. Шляхи вдосконалення організації обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємстві	56
Висновки до другого розділу	63
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ВИТРАТ НА ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЇХ КОНТРОЛЮ	

	4
НА ПІДПРИЄМСТВІ	65
3.1. Аналіз витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу для потреб управління підприємством	65
3.2. Запровадження внутрішньогосподарського контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу	68
Висновки до третього розділу	77
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ	92

Реферат

Тема: «Удосконалення обліку, аналіз та контроль витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємствах аграрної сфер».

Магістерська робота: 83 с., 12 рис., 5 табл., 7 додатків, 78 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є організація обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємствах аграрної сфери.

Метою роботи є розкриття сутності витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, розгляд їх класифікації, з'ясування проблем пов'язаних з аналізом та організацією обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу.

Методи дослідження: історичний, логічний, аналіз, синтез, статистичні та аналітичні розрахунки, порівняння, групування, середніх і відносних величин, табличний (графічний), абстрактно логічний.

У роботі визначені окремі проблеми формування облікового забезпечення управління транзакційними витратами на підприємстві, а також елементи витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, які знаходять відображення в системі бухгалтерського обліку відповідно до методики, встановленої діючими П(С)БО. Запропоновано введення нового синтетичного рахунку «Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу» в розрізі необхідних субрахунків для відокремленого обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та відображення узагальненої інформації про них у фінансовій звітності, а також наведено організаційно-методичне забезпечення для здійснення їх контролю.

АНОТАЦІЯ

ВИТРАТИ НА ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ, ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ, ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ.

АННОТАЦИЯ

ТРАНСАКЦИОННЫЕ ИЗДЕРЖКИ, УЧЕТНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ, УПРАВЛЕНИЕ ЗАТРАТАМИ, ФИНАНСОВАЯ ОТЧЕТНОСТЬ, БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ, ВНУТРЕННИЙ КОНТРОЛЬ.

SUMMARY

TRANSACTION COSTS, ACCOUNT SECURITY, COST MANAGEMENT, FINANCIAL REPORTING, ACCOUNTING, INTERNAL CONTROL.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На сьогодні діяльність будь-якого підприємства залежить від впливу зовнішнього середовища, тому і від витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу зокрема. Вартість збору інформації для забезпечення ділових функцій різниться. Він покриває витрати на прийняття рішень, планування та організацію майбутньої діяльності, а також узгодження змісту та його умов. Витрати на зміну планів, перегляд умов контракту та вирішення суперечок. Плата за забезпечення дотримання учасниками досягнутої домовленості; тощо. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу займають вагоме місце у сукупності витрат і впливають на визначення прибутку підприємства та на конкурентоспроможність на ринку. Оскільки витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу виникають на всіх стадіях кругообігу процесів, але на підприємствах системі обліку вони розсіяні між рахунками витрат, тому постає нагальна потреба в організації обліку даних витрат на підприємствах.

На цьому етапі розробка неповних організаційних та методологічних принципів, що пояснюють вартість збору інформації для забезпечення складної функціональності бізнесу, може призвести до реалістичної оцінки. Труднощі з оцінкою такі, перш за все, тому, що чинні системи бухгалтерського обліку та управління бухгалтерським обліком не повністю і безпосередньо відображають витрати на збір інформації для забезпечення ділових функцій. Оскільки фінансова звітність є основним джерелом інформації на основі ділових рішень, проблема визначення вартості збору інформації для забезпечення ділової діяльності в бухгалтерській інформаційній системі компанії залишається важливою.

Питанням щодо облікового відображення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу присвячено праці вітчизняних та

зарубіжних вчених, таких як: Н. О. Гончарова, О. В. Замазій, Т. А. Корнєєва, Н. Т. Лабінцев, Л. І. Лисенко, О. Л. Матвєєва, С. І. Мельник, О. С. Плотнікова, М. С. Пушкар, Н. Г. Сапожнікова, А. Ю. Соколов, М. М. Шпигун, Ж. М. Ющак.

Незважаючи на вагомі здобутки науковців у сфері облікового відображення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, дослідження потребує більш глибокого та детального розгляду проблеми організації обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємстві.

Мета та завдання дослідження. Метою написання дипломної роботи є розкриття сутності витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, розгляд їх класифікації, з'ясування проблем пов'язаних з аналізом та організацією обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, а також обґрунтування наукової гіпотези необхідності виокремлення у площині обліку і контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу як важливого інституційного фактора забезпечення конкурентоспроможності в нових умовах господарювання, що вимагає удосконалення теорії бухгалтерського обліку.

Така цілісна спрямованість дослідження обумовила постановку і вирішення таких завдань:

- проаналізувати підходи до визначення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу вітчизняних та зарубіжних вчених;
- здійснити оцінку підходів до класифікації витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу;
- провести аналіз нормативно-правового забезпечення обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу;
- зробити оцінку та провести аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства;
- дослідити та проаналізувати сучасний стан організації обліку

витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємстві;

- визначити основні напрями удосконалення організації обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу ;
- провести аналіз стану інформаційного забезпечення управління трансакційними витратами;
- обґрунтувати необхідність запровадження та запропонувати методику внутрішньогосподарського контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу .

Об'єктом дослідження є організація обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємствах аграрної сфери.

Предметом дослідження є система теоретичних, методичних та практичних аспектів, що стосуються організації обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на сільськогосподарських підприємствах.

Методи дослідження. У дипломній роботі використовувалися наступні методи дослідження: історичний та логічний методи – для дослідження еволюції постановки проблеми й наступності її вирішення; аналіз - для деталізації і розчленування об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи; синтез - для узагальнення різних аспектів методики обліку, аналізу та контролю витрат; статистичні та аналітичні розрахунки - для дослідження факторної облікової інформації; порівняння - для зіставлення даних підприємства у динаміці; групування - для визначення залежностей одних показників від інших; середніх і відносних величин - для дослідження рівня використання облікової інформації в управлінській діяльності; табличний (графічний) - для наочного зображення результатів дослідження; абстрактно логічний – для теоретичного узагальнення й формування висновків.

Джерела інформації.

- теоретичною та методологічною базою слугували положення економічної теорії, менеджменту, організації та методології бухгалтерського

обліку, Закони України та інші нормативно-правові документи органів державної влади України, наукові розробки і публікації вітчизняних і зарубіжних вчених з питань організації обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства;

- дані первинного обліку, форми річної фінансової звітності, статистична звітність основних економічних показників роботи ТОВ «Альфа-Агро» Петриківського району Дніпропетровської області за період 2015 – 2019 рр., нормативно-довідкова література.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалень методичного та документального забезпечення організації обліку та контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємствах аграрної сфери.

Найбільш вагомими результатами, що характеризують наукову новизну є такі:

набули подальшого розвитку:

- обґрунтування необхідності запровадження внутрішньогосподарського контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємстві та запропоновані організаційно-методичні забезпечення для його здійснення.

удосконалено:

- методичні засади організації бухгалтерського обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства, шляхом їх відокремленого обліку на синтетичному рахунку 9 класу;

- класифікацію витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу для цілей відображення їх в бухгалтерському обліку, що сприятиме прийняттю ефективних рішень по нарощуванню потенціалу конкурентоспроможності;

- будову регістрів синтетичного та аналітичного обліку витрат, шляхом включення до них нового об'єкта обліку – «витрати на збір

інформації забезпечення функціонування бізнесу »

- систему внутрішнього контролю підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у наданні рекомендацій з удосконалення облікового забезпечення управління витратами сільськогосподарських підприємств в умовах зростання конкуренції та відкритості ринків. Використання основних положень запропонованої методики дозволить бухгалтерам отримувати та формувати достовірну інформацію щодо рівня, складу витрат та одержаних результатів виробничої діяльності, яка необхідна менеджерам для виявлення та використання внутрішніх резервів підвищення ефективності діяльності підприємств.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження, що ілюструють його новизну, доповідалися й одержали позитивну оцінку у матеріалах XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» у Дніпровському державному аграрно-економічному університеті (м. Дніпро, 29-30 жовтня 2020 р.).

Дипломна робота складається з реферату, вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 78 найменувань, містить 8 таблиць, 12 рисунків, 7 додатків. Основний зміст дипломної роботи викладено на 83 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИТРАТ НА ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ ТА ЇХ ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ

1.1. Поняття витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та їх роль у сучасному суспільстві

Власні відносини в ринковому середовищі постійно змінюються з точки зору предметів та тем. Транзакція - це передача права власності або розподілу повноважень від одного суб'єкта господарювання до іншого. Цей процес несе певні витрати, понесені майновими правами. Такі витрати є трансакційними. Існує безліч підходів до трактування цього терміну, серед яких можна виділити основні:

- Р. Коуз вважає, що витрати на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу - тобто витрати на пошук інформації про ціни, попити, партнерів, контракти тощо [36] ;

- О. Вільямсон під трансакційними витратами зрозумійте вартість планування, ведення переговорів та забезпечення вимог гарантії. Витрати, понесені у зв'язку з неадекватною адаптацією до непередбачених випадків та порушенням механізму угоди про імплементацію. Організаційні та операційні витрати пов'язані з використанням конкретних структур управління для усунення конфліктних ситуацій. Витрати, пов'язані з забезпеченням точного виконання договірних зобов'язань [13];

- Дж. Коммонс констатує, що витрати на збір інформації забезпечити ділові функції як витрати на відчуження та відхилення прав власності та свобод [32] ;

- Г. Б. Клейнер трактує витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу як витрати на адаптацію фірми до мінливих ринкових умов [46] ;

- на думку Д.Алена витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу - це витрати встановлення і забезпечення права власності [49] ;

- С. І. Архієреєв вважає , що витрати на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу є економічними витратами, включаючи неявні витрати (збитки), визначені на альтернативній основі, як сукупність витрат, що виникають внаслідок обміну правами власності [1] ;

- Р. І. Капелюшников: «Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу - це витрати прийняття рішень, розробки планів і організації майбутньої діяльності, ведення переговорів щодо їх змісту і умов, коли в ділові відносини вступають двоє і більше учасників; витрати на зміну планів, перегляд умов угоди й врегулювання спірних питань, якщо це диктується обставинами, що змінилися; забезпечення того, щоб учасники дотримувалися досягнутих домовленостей» [26, с.87].

На наш погляд, кожне визначення вартості збору інформації для забезпечення функціонування бізнесу має право на існування. Оскільки винахід вартості збору інформації для визначення функціонування бізнесу, думок та позицій вчених, дослідження в значній мірі залежить від бажаної економічної теорії.

Отже, під трансакційними витратами розуміються витрати взаємодії суб'єктів економіки. Цей вид витрат включає будь-які необхідні витрати ресурсів, які не направлені безпосередньо на виробництво економічних благ, але забезпечують успішну реалізацію даного процесу. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу виникають до процесу обміну, в самому процесі й після його завершення.

Величина і роль витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у сучасному суспільстві надто суттєва.

Як видно з табл. 1. трансакційний сектор економічних операцій становить 50-70%, і його вартість продовжує зростати. У той же час, витрати на збір інформації для забезпечення ділових функцій охоплюють 1,5-15% від

загальної вартості компанії, яка може бути вищою в умовах перехідної економіки.

Таблиця 1.1

Оцінка величини витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, %

Джерело інформації	Величина трансакційного сектора економіки	Частка витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у сукупних витратах фірми
Д. Уолліс, Д. Норт	54,7	
Е. Фуроботн, Р. Ріхтер	50 – 60	
Дж. Лафта	до 70	
М. Виноградова		від 1,5 до 15
Л. Гусарова, І. Міргалєєва		6,7
С. Осмоловець		11,57

У людей, які не мають визначення (специфікації) права власності, частка витрат організаторів на захист інформаційних функцій бізнесу особливо висока. Ці умови характерні для країн, які переходять до ринкової економіки. Відносно благополучним у розвинених країнах є співвідношення витрат на збір інформації для забезпечення ділової діяльності до загальної вартості на одиницю продукції. Графічно це можна продемонструвати, змінивши тенденції витрат на розробку для збору інформації для забезпечення функціональності бізнесу. Зростання, як правило, компенсується зменшенням собівартості продукції (собівартості). (рис. 1.1.).

Подібне розуміння цього питання ілюструє запропонована модель витрат у розвинених економіках (рис. 1.2). Оскільки всі компоненти ВВП зростають загалом, у виробничих одиницях переважають фактори витрат на оплату праці та обмежені фактором витрат на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу (інституційними факторами). Таку

модель можна використовувати поза чорною економікою. Зрозуміло, що наявні у розвинутих державах, Тренд та Модель «заспокоюють» західну бухгалтерську науку і не націлюють її на ідентифікацію витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в обліку.

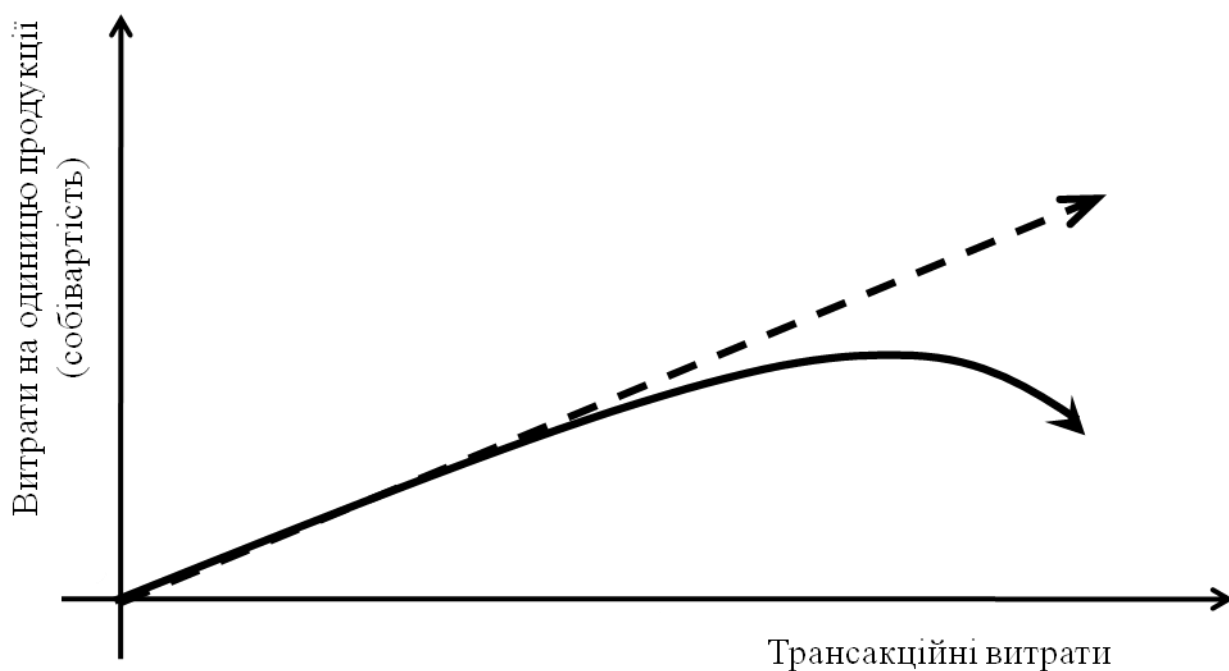

Рис. 1.1. Тренд витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в розвинутому, цивілізованому інституційному середовищі (фактор підвищення конкурентоспроможності)

Так у 2019 році Україна посіла 155 місце (у 2015 - 162 – рівень деспотичних країн) за індексом економічної свободи; зафіксовано зниження рейтингу за індексом глобальної конкурентоспроможності ВЕФ протягом 2015-2019 рр. з 82 до 84 місця. Одним з основних факторів, що враховується при визначенні оцінки Глобального індексу конкуренції ВЕФ, є рівень організаційного розвитку. Це посилює початкове пояснення проблеми збору інформації для забезпечення функціональності бізнесу.

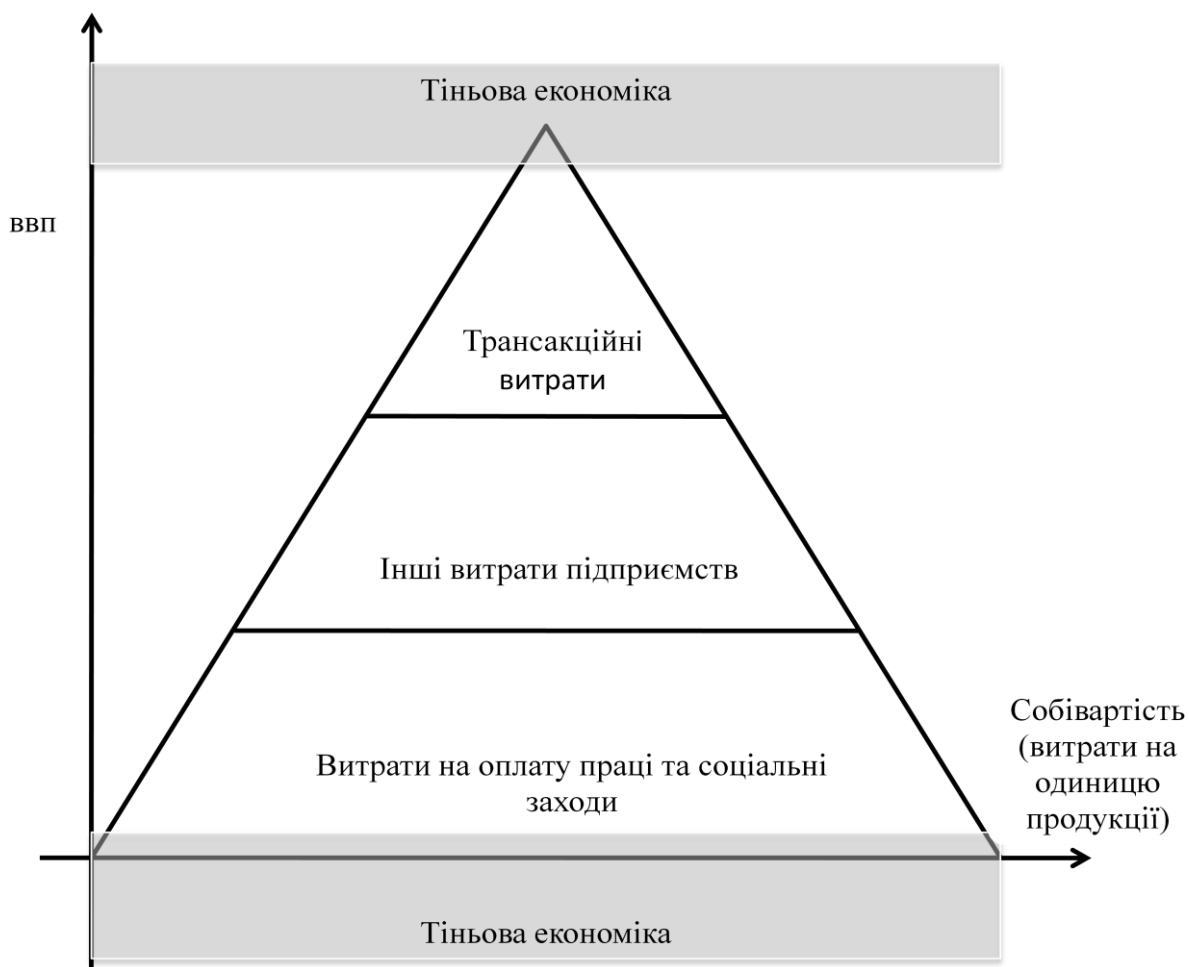

Рис. 1.2. Модель витрат в економіці в розвинутому, цивілізованому інституційному середовищі

Однак на пострадянському просторі, особливо в Україні, ситуація змінюється через трансакційні витрати (рис. 1.3). Як правило, витрати організаторів на забезпечення функцій інформаційного бізнесу, які ви виконували в тіньовій економіці. Частиною тіньового сектору є витрати на робочу силу. У виробничому підрозділі непропорційна маса є частиною витрат на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу та невеликої частки заробітної плати з соціальними виплатами. Все це поглиблює проблему економічної конкурентоспроможності України і безпосередньо пов'язане зі станом установ та організацій в Україні.

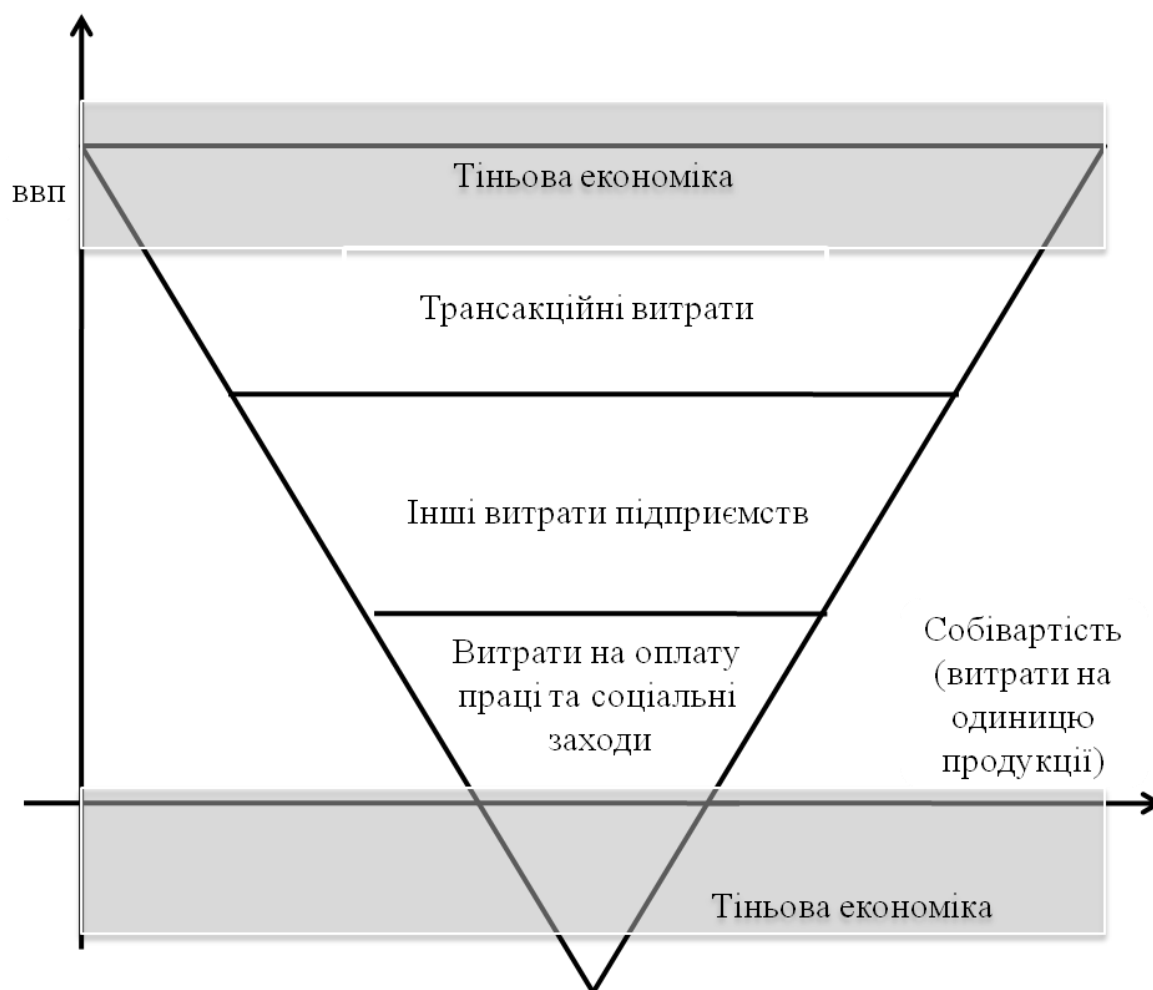

Рис. 1.3. Модель витрат в економіці з нецивілізованим інституційним середовищем (тіньова економіка, корупція)

З демонстрації поведінки витрат збирають інформацію для забезпечення функціонування бізнесу, як показано на малюнку. З дотримуйтеся дуже важливого висновку. У країнах з несприятливими умовами ведення бізнесу та неповними інституційними системами вартість збору інформації для забезпечення функціонування бізнесу швидко зростає порівняно з іншими витратами, а також виробництвом продукції. Дозволю собі сказати, що це найбільша проблема розвитку вітчизняного підприємництва та конкурентоспроможності.

Якщо на ринку відсутнє інституційне середовище, тенденція витрат на збір інформації для забезпечення функціонування українського бізнесу є прямо протилежною цивілізованому світу (рис. 1.4), і з цим слід негайно

боротися на всіх рівнях управління. Роль і місія бухгалтерії в цьому питанні є пріоритетними.

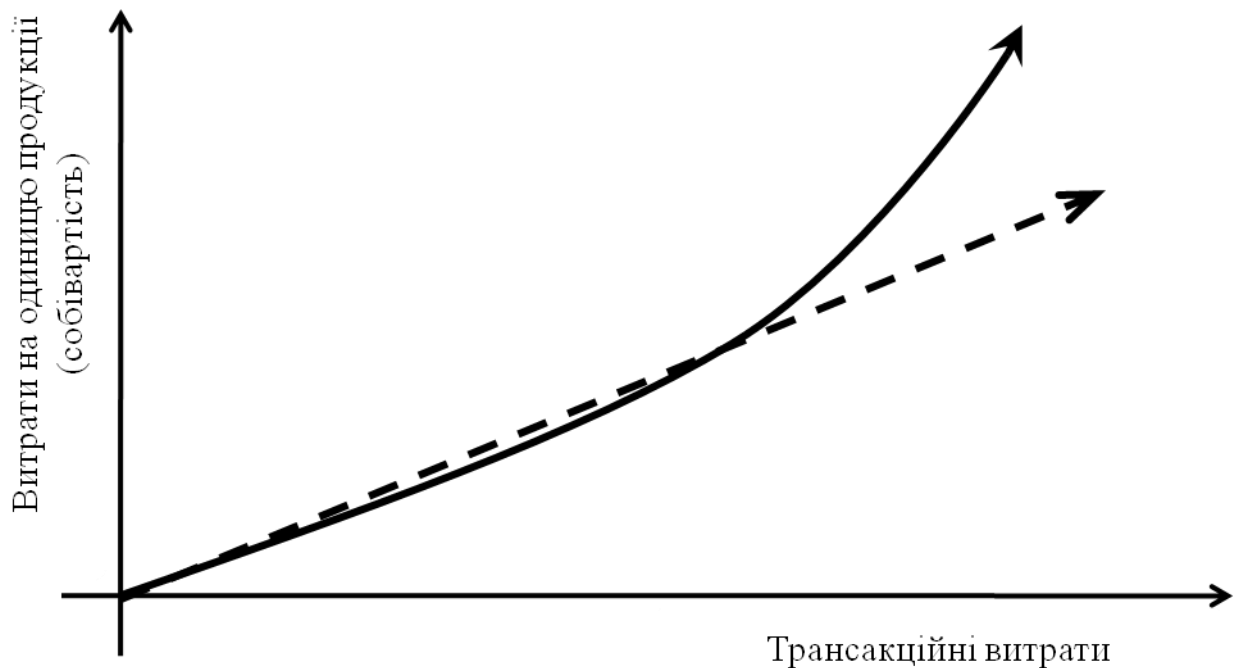

Рис. 1.4. Тренд витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в нецивілізованому інституційному середовищі (фактор зниження конкурентоспроможності)

Визначте, демонструйте професійно та контролюйте динаміку витрат, щоб збирати інформацію для забезпечення своїх бізнес-функцій. Це далеко не повний перелік бухгалтерських наук та практичних завдань. Нарешті, наше керівництво визнає вищезазначені проблеми не з джерел, що складають систему національного рахунку, а з оцінок міжнародних аналітиків.

Світовий банк спільно з Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC) опублікував щорічний рейтинг Doing Business – 2015. Цей рейтинг відображає, наскільки та чи інша країна сприятлива для ведення бізнесу. Піднявшись на 16 позицій, країна зайняла 96 місце. Але бізнесмени не відчували покращення. Проте знизилось місце України в рейтингу за такими показниками, як реєстрація підприємства; отримання дозволу на будівництво; кредитування; міжнародна торгівля.

За класифікацією Fitch Ratings Україна має найнижчий кредитний рейтинг з-поміж країн СНД. Суверенний рейтинг України «В» є спекулятивним і означає наявність значних кредитних ризиків. За суверенним рейтингом Standart&Poor's Україна також значно поступається іншим країнам СНД. За оцінками аналітичної агенції СМА вірогідність дефолту України протягом наступних 5 років є високою (на рівні 45,6 %).

В цьому світлі далеко не останнім фактором, що обумовлює наявність величезних витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу при веденні бізнесу в Україні, є високий рівень корупції та недосконалість судової системи, які обтяжують суб'єктів економіки традиційно «обов'язковими», хоч і неявними, платежами статті «feedback».

Через невтішні оцінки, препарати для лікування ситуації в Україні є найбільш проблемними агенціями для трансформації або обміну (збирати інформацію для забезпечення функціонування бізнесу - це визначати джерело витрат). Цей підхід є ще більш привабливим, коли мова йде про витрати на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу як суб'єкта бухгалтерського обліку та створення системи бухгалтерського обліку.

На основі зроблених узагальнень можна говорити, що в межах інституціональної теорії немає єдності в поясненні витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу. Таким чином, беручи до уваги тлумачення цих витрат різними науковцями, можна дійти висновку, що всі витрати, пов'язані з обміном і захистом повноважень, належать до трансакційних.

1.2. Класифікація витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу

Розмаїття витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та широта даного поняття зумовили цілу низку їх класифікацій. Більшість дослідників розглядають сутність витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу як витрати, пов'язані з функціонуванням системи. Проте загальноприйнятої класифікації цих витрат немає. Кожен дослідник звертає увагу на найцікавіші для нього елементи. Дж. Стіглер виокремлює «інформаційні витрати», О. Вільямсон – витрати опортуністичної поведінки», М. Дженсен і У. Меклінг – «витрати моніторингу за поведінкою агента і витрати його самообмеження», Й. Барцель – «витрати виміру», П. Мілгром і Дж. Робертс – «витрати впливу», за К. Далманом, витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу входять до складу «витрат збору і переробки інформації, витрат проведення переговорів і прийняття рішень, витрат контролю та юридичного захисту виконання контракту».

Витрати на збір інформації для забезпечення функціонування вашого бізнесу можна класифікувати за атрибутами транзакції (частота, тривалість, невизначеність, специфіка активів). Класифікація суми цього виду витрат на збір інформації для забезпечення ділової функції в результаті різних підходів до вивчення цих питань. О. Вільямсон розрізняє два типи витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, пов'язуючи їх з етапами укладання угод: *ex ante* (виникають до укладання угоди) і *ex post* (виникають після підписання угоди). До витрат *ex ante* належать витрати на складання проекту угоди і проведення переговорів за нею. Серед витрат *ex post* є організаційні та операційні витрати, пов'язані з використанням структури управління та витрати через неадекватну адаптацію. Судові витрати, понесені під час з'ясування договірних відносин, пов'язані з непередбачуваною

подією. Витрати, пов'язані з виконанням контрактних зобов'язань [13].

К. Менар поділяє витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на чотири групи:

- 1) витрати виділення у середовищі рівнозначних доповнювальних чинників;
- 2) витрати масштабу;
- 3) інформаційні витрати;
- 4) витрати поведінки (моніторингу і попередження опортунізму).

В ринкових умовах функція організації полягає насамперед у питаннях неподільності, що призводить до загальних витрат на розподіл. У найпоширеніших випадках господарська діяльність забезпечується спільними зусиллями, і неможливо точно визначити граничну продуктивність для кожного елемента та його винагороду.

К. Менар розрізняє масштабні витрати. Більші ринки, деперсоналізовані біржові дії та нагальна потреба у створенні інституційних механізмів для встановлення дефолтів тощо. Трудові договори, призначені для стабілізації відносин між компаніями, договори поставки - адже контракт повинен бути частково підписаний, щоб забезпечити регулярність потоку витрат. В іншому випадку дотримання є проблематичним та важливим. [45].

Інша категорія - це інформаційні витрати. Ці операції пов'язані з інформаційними системами, і їх роль у сучасній ринковій економіці відіграють цінові системи. Ця категорія включає витрати, які охоплюють усі аспекти функціонування інформаційної системи. Витрати на код, витрати на сигнал, витрати на навчання системи та багато іншого. Система є результатом операції з усунення несправностей, «що знижують ступінь точності сигналів – цін. Вони не можуть бути надто диференційованими, адже маніпулювання надто великою кількістю сигналів пов'язано з непомірними витратами. Організація в цьому разі дає змогу зменшувати витрати шляхом меншого використання ринку й обмеження кількості сигналів, які посилаються і приймаються» [45].

Остання група - витрати поведінки, пов'язані з «егоїстичною поведінкою агентів». Аналогічне поняття, прийняте і використовується нині, - опортуністична поведінка [45].

Найпоширенішою в сучасній неоінституціональній літературі типологією витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу вважається класифікація, запропонована Р. Капелюшніковим (табл.1.2) [26].

Таблиця 1.2

Класифікація витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу за Р. Капелюшніковим

Витрати ex ante	Витрати ex post
Витрати на пошук інформації: Вартість пошуку інформації про потенційних партнерів та ринкові умови, а також витрати, пов'язані з неповною та неповною отриманою інформацією.	Витрати на ідентифікацію та захист майна: утримання, арбітраж, витрати часу та ресурсів, а також неналежне виявлення та захист ненадійних майнових прав, необхідних для відновлення порушених прав під час виконання контракту.
Плата за переговори: Витрати на переговори щодо обмінного курсу, вибір форми затвердження	Вартість опортуністичної поведінки: вартість контролю за дотриманням контрактних вимог та запобігання опортунізму, тобто уникання цих умов
Вимірювані витрати: Витрати, необхідні для визначення якості товарів та послуг, за якими укладено контракт	

1. Вартість пошуку інформації. Щоб укласти контракт або укласти контракт, вам потрібна інформація про те, де знайти потенційних покупців і продавців супутніх товарів, виробничі фактори та ціновий статус. Ці витрати включають час і ресурси, необхідні для проведення пошуку, і втрати, пов'язані з неповною та неповною отриманою інформацією. Доступ до інформації важкий або, навпаки, занадто великий. Часто це дуже складно. У цьому випадку вартість інформації буде покрита.

2. Плата за переговори. Ринок повинен перенаправляти багато грошей

на переговори про обмінні умови та створення та виконання контрактів. Основний інструмент економії на цих стандартних контрактах.

3. Вимірювання витрат. Кожен товар або послуга унікальні. Лише кілька людей, які задумали, коли відбудуться зміни, і точність оцінки (вимірювання) приблизно. Можливо, ви не зможете визначити характеристики продукту, якому віддають перевагу споживачі, і для його оцінки вам слід скористатися агентством (наприклад, зробити кольорові висновки про смак яблук). Сюди входять вартість відповідного вимірювального обладнання, самовимірювання, здійснення заходів щодо захисту сторін від помилок вимірювання та втрати внаслідок таких помилок. Витрати на вимірювання зростають із збільшенням вимог до точності.

4. Вартість специфікації (чітке визначення мети). Ця група покриває витрати на утримання судів, арбітражних та державних органів, час та ресурси, необхідні для відновлення порушених прав, неадекватні характеристики та втрату ненадійного захисту. Деякі автори, такі як Д. Норт, додають вартість підтримання ідеології консенсусу в суспільстві. Це пояснюється тим, що виховання членів громади в дусі прийнятих етичних норм, як правило, є способом захисту прав власності, а не офіційно-правових норм. Перевірте

5. Вартість опортуністичної поведінки. Це найбільш прихований і, з економічної теоретичної точки зору, найбільш вагомий фактор витрат на збір інформації для забезпечення ділової діяльності [26].

М. М. Шигун в цілях ведення бухгалтерського обліку, для надання релевантної інформації для управлінського персоналу, пропонує поділ витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на наступні види:

- 1) за відношенням до середовища виникнення (зовнішні та внутрішні);
- 2) за частотою виникнення (разові та регулярні);
- 3) за податковим визнанням (податкові (знижує податковий тягар), фінансові (відшкодовуються за рахунок прибутку);
- 4) за характером господарських процесів (інформаційні витрати на збір

інформації забезпечення функціонування бізнесу (послуги інформаційних агенцій, вивчення економічного середовища, галузі), договірні витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу (заходи з організації та проведення переговорів), комунікаційні витрати (телефонні витрати, транспортні й відрядні витрати), торгові витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу (до продажне обслуговування (надання інформації про продукт, оголошення акцій, реклама), продажне обслуговування (сервісне обслуговування, доставка продукції, заохочувальні подарунки, знижки), післяпродажне обслуговування (гарантійний ремонт, розіграші призів), правові витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу (реєстраційні витрати, оплата за отримання або передачу прав власності, контроль якості продукції, оплата пені, штрафів, неустойок, використання системи захисту інформації та безпеки ведення бізнесу) [73].

Г. В. Козаченко, Г. А. Макухін класифікують витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства виходячи з можливостей локалізації витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, визначення їх величини на основі даних оперативного та бухгалтерського обліку, та зведеного до переліку елементарних витрат, що складають загальну величину витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу кожного виду (табл.1.3) [30].

Сучасні українські інституціоналісти також розрізняють політичні та інституційні ринкові операції. На політичному ринку, незалежно від конкретного предмету цих прав, створюються нові інститути та формуються права, особливо за допомогою централізованих операцій у країні. Інституційний ринок наголошує на поділі попередніх повноважень шляхом використання потенційних суб'єктів у їх використанні. Отже, процес інтеграції економічних агентів, пов'язаних з торгівлею, є таким (рис. 1.5).

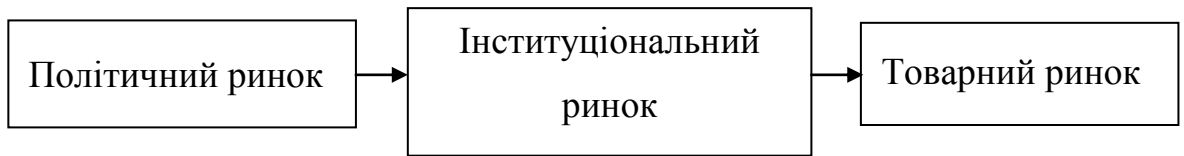

Рис. 1.5. Етапи інтеграції товарного ринку

У багатьох випадках ці нормативні акти можуть створювати перелік конкретних організацій, на які застосовуються правила. У зв'язку з цим ви можете отримати певні права незалежно від інституційного ринку. Ця практика є винятком у результаті діяльності груп, що мають особливі інтереси.

Різниця між політичними та інституційними ринковими операціями полягає у ролі інституційної структури економічної системи. Дослідники називають це творчим, оскільки політичні ринкові операції спрямовані на створення або зміну нових правил. Інституційна ринкова торгівля передбачає відтворення інституційних структур на попередньому якісному рівні, але із залученням нових учасників, а саме відтворення. У вартість творчих транзакцій входять: організовані, законні, наукові, документальні, інформаційні, державні установи (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів та місцеве самоврядування) Обтяження експертної аналітичної та логістичної підтримки. Це означає створення, застосування та усунення дорогих формальних правил. Сюди входять витрати на перевірку конституції.

Наприклад, у п. 3 ст. 98 Регламент Верховної Ради передбачає, що певні законопроекти можуть бути направлені до Кабінету Міністрів України, відповідних міністерств та інших державних установ, установ, організацій та окремих експертів для отримання експертного висновку.

До репродуктивних транзакційних витрат належать витрати на інституціоналізацію економічних підрозділів (плата за реєстрацію компаній, отримання дозволів на роботу від різних установ, особливо гігієнічних та

епідеміологічних станцій, моніторинг пожеж, дозволи на будівництво, товари та послуги, ліцензії тощо). Ці витрати різняться залежно від інституційної стадії.

Таблиця 1.3

Класифікація витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства

Види витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства	Складові виду витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу
Витрати на отримання і формування економічної та комерційної інформації	- витрати на дослідження стану ринків збуту, ринків сировини та матеріалів, цінової політики конкурентів; - витрати на просування товару на ринку.
Витрати на укладання та обслуговування реалізації контрактів	- витрати на проведення переговорів, укладання та юридичне оформлення угод; - витрати на контроль і дотримання умов угоди.
Витрати на вимірювання	- витрати на забезпечення якості продукції.
Витрати на специфікацію прав власності	- витрати на захист прав власності.
«Ціна підпорядкування закону»	- витрати на забезпечення юридичної легітимності; - витрати на здійснення діяльності в межах закону.
«Ціна поза легальності»	- оплата послуг представників органів державної влади; - витрати, що пов'язані з ухиленням від правових санкцій; - витрати, що пов'язані з трансфертом доходів; - витрати, що пов'язані з ухиленням від податків та нарахувань на заробітну плату; - витрати, що пов'язані з відсутністю легально зафіксованих прав власності; - витрати на утримання інших організацій.

В економічній науці інтереси національних та ненаціональних структур часто суперечать один одному, а витрати, пов'язані з моніторингом,

підпорядковуюються умовам інституційного контракту, а у разі порушення зобов'язання примусові витрати. Наприклад, випуск додаткових акцій українськими акціонерними товариствами вимагає реєстрації компанії у визначений Комісією з цінних паперів час. Якщо ви не дотримаєтеся цієї вимоги, застосовуватимуться санкції. Кількість санкцій варіюється від звичайних попереджень до суворих штрафів, залежно від кількості порушень. Отже, іншим видом репродуктивної торгівлі є витрати на управління та правоохоронні органи. На рис. 1.6 наведено огляд взаємозв'язку між різними типами витрат на збір інформації для забезпечення ділової функції та класифікації.

Неоінституціоналісти розрізняють дві основні форми опортуністичних дій.

1. Моральна небезпека. Це трапляється, коли одна зі сторін контракту залежить від іншої сторони, і отримання правдивої інформації про поведінку занадто дороге або неможливе. Найпоширенішим типом опортуністичної поведінки є уникнення, коли агент не може бути використаний настільки ефективно, як вимагає контракт.

Переважаюча політика запобігання контрактам проводиться на умовах групової співпраці. Наприклад, слід визначити особистий внесок кожного працівника у загальну роботу заводу чи державного органу. Для цих цілей слід використовувати послідовні вимірювання для оцінки продуктивності та витрат багатьох робітників, які не дають результатів (наприклад, довготривала зайнятість), але ці показники також є неточними.

Якщо особистий внесок кожного економічного агента в загальний результат визначається великою помилкою, компенсація не має нічого спільного з фактичною ефективністю роботи. Отже, позитивні дії, менше стимулів, яких слід уникати.

Сучасна ситуація приватних компаній та державних установ створює особливу складну структуру, яка коштує чималих грошей. Її робота полягає у контролі поведінки агентів та виявленні випадків опортунізму,

покарання тощо. Зниження вартості опортуністичної поведінки є одними з ключових функцій в управлінському аналізі різних організацій.

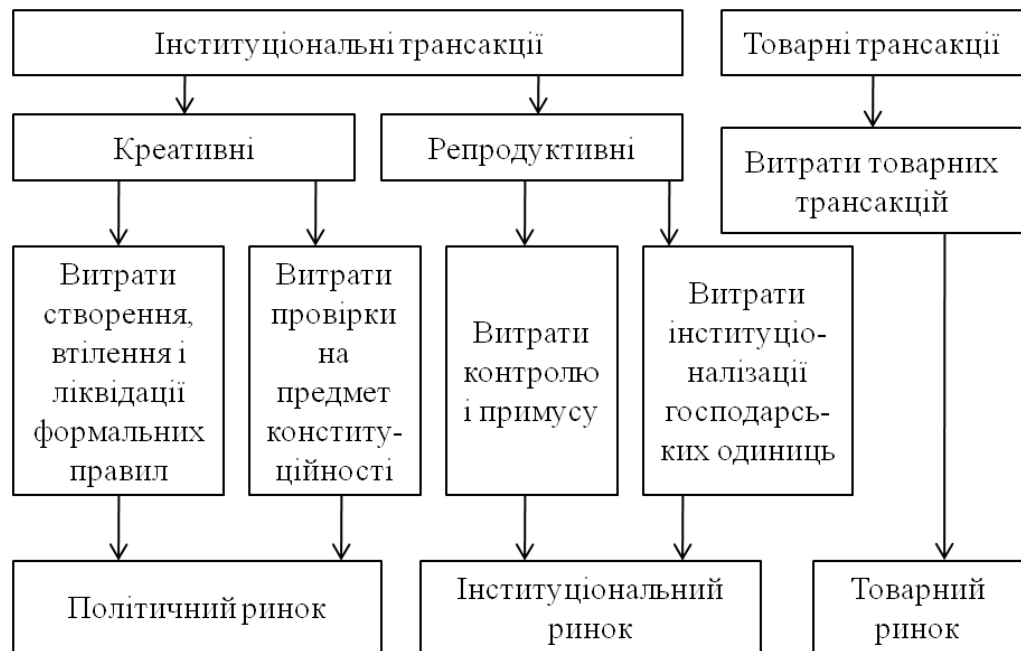

Рис. 1.6. Класифікація витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу

2. Екструзія. Можливості такої опортуністичної поведінки виникають, коли кілька виробничих факторів з часом працюють разом, пристосовуються один до одного, стають невід'ємною частиною один одного та стають унікальними для інших членів групи. Я буду. Це означає, що якщо є фактор, який вирішує залишити групу, інші члени кооперативу не зможуть знайти подібні альтернативи на ринку і понесуть непоправні збитки. Таким чином, унікальні власники ресурсів (певні групи учасників) мають можливість шантажувати у вигляді загроз, залишених групою. Хоча шантаж - це єдина можливість, він, безумовно, буде поєднаний із реальними збитками. Найрадикальнішою формою захисту від вимагання є перетворення взаємозалежних ресурсів (міжвидових видів) у власність спільної власності, інтеграція майна з єдиною владою для всіх членів команди.

Отже, класифікація витрат на збір інформації має інший підхід до

забезпечення ділових функцій, що заважає розробці єдиного методу бухгалтерського обліку. Витрати на збір інформації для забезпечення функціональності бізнес-рахунку становлять значну частину решти витрат компанії, тому її не можна ігнорувати.

1.3. Законодавче регламентування обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу: вітчизняний та закордонний досвід

Проблема відстеження вимог ведення бізнесу в бухгалтерії дуже чітка і логічна на теоретичному рівні. Інституційна теорія стверджує, що в бухгалтерському обліку ці витрати повинні розподілятися та управлятися ними. Однак для таких розподілів та управління необхідно розуміти загальні витрати компанії, які є актуальними та залежать від організаційного середовища.

Західній економічній думці передують дослідження вітчизняних вчених, звідси і міжнародний стандарт.

Наразі, як уже зазначалося вище, цього не було. Крім того, система МСФЗ навіть не має окремого стандарту витрат. Однак деякі питання щодо визнання витрат на конвертацію та обліку не були залишені без уваги (МСБО 2 «Запаси» забезпечує підхід до отримання інформації про витрати на конвертацію). Інституційна теорія також частково (інституційно) регулює облік однієї групи витрат, що включає операції. Це вартість укладення договору. Наприклад, у МСФЗ 4 «Страхові контракти», МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи».

Певні можливості побудови обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу можна побачити і у відсутності

фіксованої форми звіту про прибутки і збитки в міжнародній практиці. МСБО 1 «Подання фінансової звітності» окреслює лише загальні вимоги до складання і подання звітів та вимоги щодо обов'язковості представлення інформації про окремі показники доходів і витрат (пп.81-105 МСБО 1). У визначених стандартом статтях звітності, зрозуміла річ, і натяку немає на витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу. Однак підприємство зобов'язується подавати додаткові рядки, заголовки та проміжні підсумки у звіті про сукупні доходи та у звіті про прибутки та збитки (якщо він подається), коли таке подання є доречним для розуміння фінансових результатів його діяльності [47].

Окрім цього, суб'єкт господарювання включатиме додаткові рядки у свій звіт про всеохоплюючий дохід та окремий звіт про прибутки (за наявності) для відображення інформації та статей, що використовуються для уточнення елементів фінансових результатів, якщо це необхідно. Змінити порядок (пп. 85-86 МСБО 1). Коротше кажучи, МСБО 1 не забороняє компаніям розкривати інформацію про вартість збору інформації про підтримку бізнесу, якщо керівництво розуміє її важливість. Така презентація дуже важлива, навіть при правильній обізнаності.

Розділ 34 МСБО 1, як правило, відображає характер події, зменшуючи інформацію про неприбуткові витрати, пов'язані з комерційною діяльністю, на величину витрат, понесених за тією ж операцією. Це визначає розкриття інформації, коли вона доступна. І, наприклад, витрати на виконання умов зобов'язання [47].

Вищесказане показує потенціал для пояснення вартості збору інформації для забезпечення ділових функцій у розвиненій економічній системі з “позитивною” інституційною системою.

Система МСФЗ для розкриття інформації про витрати має досить чітку ситуацію або значення. Зі сказаного вище не можна назвати, якщо витрати

організаторів на захист інформації функціонують діловими функціями тривіально для компанії та економіки повністю.

На наш погляд, оскільки в бухгалтерському обліку немає теоретичного розуміння цього питання, не існує методологічного підходу до ідентифікації та розподілу цих витрат у системі МСФЗ (хоча ці витрати є значними).

Користувачам бухгалтерської інформації також важливо (принаймні наразі) бути "зацікавленими" у витратах на збір інформації, щоб забезпечити успіх їх бізнесу. Як тільки користувачі зрозуміють важливість цих витрат для управління, вони побачать ефективні резерви для зменшення витрат на господарську діяльність у цих бухгалтерів, що контролюються практикою. Вам потрібно надати загальну інформацію про витрати. Адже, як зазначається у п. 86 МСБО 1, «розкриття інформації про компоненти фінансових результатів діяльності допомагає користувачам зрозуміти досягнуті фінансові результати діяльності та прогнозувати майбутні фінансові результати» [47].

Яка ж ситуація з обліком та контролем за рівнем витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в Україні? Національний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [57] не виділяє цих витрат ні за видами діяльності підприємства, ні за прийнятою поелементною класифікацією витрат. Але формулювання, що застосовуються в тексті стандарту, дозволяють виокремлювати «латентні» елементи цієї унікальної характеристики залежності бізнесу від інститутів. Зокрема, абзац 1. п. 7 П(С)БО 16 визначає, що витрати визнаються одночасно з доходом, для отримання якого були отримані. Однак складність є в тому, що витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу (окрім тих, які пов'язані безпосередньо з укладенням контрактів на продаж товарів) зазвичай не можна пов'язати з конкретними надходженнями. Навіть більше, ці витрати часто здійснюються «авансом», а часто – і зовсім непродуктивно.

Тим не менше, їх величина впливає на фінансовий результат підприємства, не кажучи уже про конкурентоспроможність.

«Сферу пошуків» витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у відповідності до даного нами визначення та класифікації суттєво звужує і абзац 2 п. 7 П(С)БО 16, згідно з яким витрати, які неможливо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того періоду, у якому були здійснені. Отже, в світлі чинного стандарту 16 напрошується висновок про те, що витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в системі рахунків та звітності відносяться до витрат періоду, а не до витрат на продукцію. Хоча елемент «транзакційні» зараз доступний за первісною вартістю розглянутих запасів. Проаналізувавши перелік витрат, які П (С) БО 16 включає у витрати часу, ми можемо зробити висновок, що існує «транзакційних елементів» в рамках розуміння всієї діяльності компанії (еквівалентна вартості охорони навколишнього середовища); адміністративні витрати, витрати на маркетинг та гарантії, витрати на НДДКР, штрафи та штрафи за інші операційні витрати, витрати на утримання соціально-культурних закладів у складі інших операційних витрат, фінансові витрати, пов'язані з ринковими операціями тощо) [57].

Проблема полягає в тому, що більшість витрат на збір інформації для забезпечення ділових операцій розподіляється на рахунок 9-го класу, створений для отримання розрахунків.

Слід зазначити, що витрати на збір інформації для забезпечення ділової функції, оскільки витрати на ринкову взаємодію економічних агентів відображають рівень підготовки виробництва (роботи, послуг) набагато більше, ніж сам виробничий процес. Дотримуйтесь. Витрати, пов'язані з підготовкою та організацією виробництва, які безпосередньо не пов'язані з товаром (робота, послуги), не включають витрати на товар (роботи, послуги).

Ці витрати, які безпосередньо не пов'язані з прибутком за цей час, відображаються у витратах під час складання звітності, є непрямими і покриваються інтересами компанії. Розглянемо конкретні фактори витрат на збір інформації для забезпечення функціональності бізнесу як частини витрат на діяльність за трьома видами витрат: адміністративні витрати, маркетингові витрати та інші операційні витрати. Для обліку цих витрат призначений 9 клас рахунків, а саме: рахунки 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» та 94 «Інші витрати операційної діяльності», між якими і відбувається розподіл витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу. Облікове забезпечення окремих елементів витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та законодавча база, що їх регламентує, узагальнені в таблиці 1.4 Трансакційні витрати - це витрати, які існують не лише в операційній діяльності, а й у фінансовій та інвестиційній.

Отже, зміст П(С)БО 16, хоч і не виділяє, та тим більше, не містить переліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, все ж засвідчує наявність передумов для їх виділення в принципі.

Дійсно, присутність елементів витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у виробництві та збуті, адміністративних витратах, інших операційних витратах, витратах фінансової та інвестиційної діяльності є беззаперечною. Але витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, хоч і «ховаються» серед затрат підприємства, органічно вливаючись в їх структуру, все ж поки що відносяться до суто теоретичних понять в економіці. Ця дилема, з огляду на підняту вище необхідність ідентифікації витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, все ж потребує наукового вирішення.

Таблиця 1.4

Відображення складових витрат на збір інформації забезпечення
функціонування бізнесу на рахунках
бухгалтерського обліку

Вид трансакційних витрат	Елементи трансакційних Витрат	Облікове забезпечення (рахунки бух. обліку)	Законодавче регламентування
Витрати на пошук інформації	Витрати на маркетинг	93	п.19 П(С)БО №16, Інструкція №291
	Витрати на рекламу	93	
	Витрати на утримання відділу збуту	93	
	Витрати на участь у виставках, ярмарках	92,93	п.18, 19 П(С)БО №16, Інструкція №291
	Витрати делегування функції збуту стороннім організаціям (комісійна торгівля)	93	п.19 П(С)БО №16, Інструкція №291
	Витрати на створення, ведення баз даних інформації про контрагентів	92,93	п.18, 19 П(С)БО №16, Інструкція №291
Витрати на ведення переговорів і укладання угод	Представницькі витрати	92	п.18 П(С)БО №16, Інструкція №291
	Винагороди за професійні послуги, наприклад, юридичне супроводження процесу ведення переговорів та укладення договору, нотаріальне посвідчення договору	92	
	Витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, телекс, факс тощо)	92	
Витрати на вимірювання	Витрати проведення вимірювання під час відвантаження	93	п.19 П(С)БО №16, Інструкція №291
	Витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування	93	
	Витрати на утримання відділу контролю якості	91	п.15 П(С)БО №16, Інструкція №291
Витрати Специфікації і захисту прав власності	Придбання патентів	92	п.18 П(С)БО №16, Інструкція №291
	Придбання ліцензій	133	П(С)БО №7, Інструкція №291
	Витрати на врегулювання спорів у судових органах	92	п.18 П(С)БО №16, Інструкція №291
Витрати протидії опортуністичній поведінці	Забезпечення зобов'язань	94	п.20 П(С)БО №16, Інструкція №291
	Оперативно-господарські санкції	Не відображаються в бух. обліку як витрати	
	Страхування ризиків	23,91,92,93	П(С)БО №16, Інструкція №291

Регламентами бухгалтерського обліку не передбачене виокремлення та оцінка витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу ,

інформація про них розпорошена у складі різних рахунків, відсутня процедура їх узагальнення. Проте система обліку передбачає наявність можливості розробки методологічних засад формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства.

Висновки до першого розділу

1. Критика положення неокласичної теорії про те, що обмін відбувається без витрат, послужила базисом для введення в економічний аналіз нового поняття - витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу. Ними є витрати, що виникають внаслідок неефективності спільних рішень, планів, договорів, що укладаються, а також що забезпечують перехід прав власності із одних рук до інших і охорону цих прав. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу обмежують можливості взаємовигідної співпраці. Не зважаючи на зростання значення цих витрат, у бухгалтерському обліку їм не приділяється належна увага.

2. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у вітчизняній економічній думці вийшли на новий рівень свого розвитку, але що стосується розгляду категорії витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу саме з погляду облікової інтерпретації, то поняття є новим та малодослідженим. Отже, можна зробити висновок, що в обліковій науці існують спроби класифікації витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, але на даний момент єдиної облікової інтерпретації класифікації витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу не існує. Не можна заперечувати, що існують фактори витрат на збір інформації для забезпечення ділової діяльності у виробництві та збуті,

адміністративні витрати, інші операційні витрати та витрати на фінансову та інвестиційну діяльність.

3. Правила бухгалтерського обліку не передбачають поділу та оцінки вартості збору інформації для забезпечення ділових функцій, інформації про розповсюдження в різних рахунках та загальних процедур. Немає жодного. Однак система бухгалтерського обліку дає можливість створити методологічну основу для формування бухгалтерської інформації про витрати на збір інформації для забезпечення ділових функцій.

4. Національні стандарти бухгалтерського обліку 16 "Витрати" не передбачає таких витрат відповідно до характеру діяльності компанії або відповідно до класифікації витрат відповідно до отриманих елементів. Однак слова, використані у стандартному тексті, дозволяють нам визначити «потенційний» елемент унікальних особливостей залежності компанії від установи.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОЇ СФЕРИ

2.1. Фінансово-економічна характеристика ТОВ «Альфа-Агро» Петриківського району Дніпропетровської області

ТОВ «Альфа-Агро» діє на підставі статуту підприємства та створене з метою отримання прибутку.

ТОВ «Альфа-Агро» зареєстроване і діє як мале підприємство.

Підприємство є суб'єктом господарської діяльності в галузі сільського господарства. ТОВ «Альфа-Агро» займається вирощуванням сільськогосподарських культур, а саме: горох, ячмінь, кукурудза, соняшник, соя.

Площа сільськогосподарських угідь – 1082 га.

Місце знаходження підприємства дуже вигідне для провадження діяльності в галузі сільського господарства. Цьому сприяє розташування підприємства та родючість ґрунтів.

До корпоративних активів належать основні засоби, оборотні активи та інші цінності, які відображаються в балансі компанії.

Майновий статус - одна з найважливіших характеристик основної діяльності компанії. На аспекти корпоративної економічної діяльності впливає безліч факторів. Деякі з них визначаються співвідношенням необоротних активів компанії зараз.

Провівши аналіз оцінки майна ТОВ «Альфа-Агро» можна сказати, що загальна кількість майна у 2019 році збільшилася майже на 322 % в порівнянні з 2015 роком. Це відбулось за рахунок збільшення необоротних активів та оборотних активів у 2019 році на 196 % і 454 % відповідно.

Таблиця 2.1

Оцінка майна господарюючого суб'єкта за 2015-2019 рр, тис.грн.

Види активів (майна)	2015 р.	2016 р.	2017р.	2018 р.	2019 р.	Відношення у % 2019 р. до 2015 р.
Майно - всього	4078,00	5051,70	9662,10	12831,60	17198,40	421,74
Необоротні активи	1739,50	2694,00	4527,60	4654,20	5141,00	295,54
Основні засоби	1739,50	1652,30	4126,80	4498,40	4922,30	282,97
Оборотні активи	2337,30	2356,40	5133,10	8169,70	12956,2	554,32
Оборотні виробничі фонди	942,30	1243,30	1569,20	1966,10	3503,10	371,76
Виробничі запаси	942,30	1243,30	1569,20	1933,70	3484,40	369,68
Фонди обігу	1395,00	1113,10	3564,00	29203,70	8553,10	613,13
Готова продукція і товари	1258,10	1072,00	2950,70	2533,00	1775,70	141,14
Поточна дебіторська заборгованість	129,20	37,90	594,40	3568,00	6560,70	5077,94
Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	7,70	3,20	11,90	66,50	75,00	974,03
Інші оборотні активи	-	-	6,90	36,10	141,70	-
Витрати майбутніх періодів	1,20	1,30	1,40	7,70	1,20	100,00

В свою чергу збільшення необоротних активів відбулося за рахунок збільшення основних засобів на 183 %, які в 2019 році становлять 4922,3 тис. грн.

Збільшення оборотних активів відбулося за рахунок збільшення таких показників: оборотні виробничі фонди – 272 %, виробничі запаси – 270 %, фонди обігу – 513 %, готова продукція і товари – 41 %, поточна дебіторська заборгованість – 4978 %, грошові кошти і поточні фінансові інвестиції – 874 %.

Витрати майбутніх періодів у 2019 році в порівнянні з 2015 не змінилися і становлять 1,2 тис. грн..

Загальна кількість майна ТОВ «Альфа-Агро» на 29 % менше ніж середній показник по району. Проте вартість основних засобів на 27,1 тис.грн. більша ніж середня їх вартість по району.

Іншим важливим елементом бізнесу є капітал.

Капітал є однією з найбільш широко використовуваних економічних категорій. Це основа зусиль та розвитку компанії, яка забезпечує інтереси держави, власників та персоналу у процесі функціонування. Організації, які здійснюють виробничу або іншу комерційну діяльність, повинні мати певний капітал. Це витрати на придбання набору реальних активів та фондів, фінансові інвестиції, а також права та привілеї, необхідні для ведення підприємницької діяльності.

Корпоративний капітал є основною складовою виробництва. У системі виробничих факторів (капітал, земля, праця) капітал відіграє переважну роль, оскільки поєднує всі фактори в один виробничий комплекс.

За даними компанії, розміщується власний капітал та позиковий капітал.

Капітал Позначає загальну вартість компанії, яка володіє власністю, і використовує її для формування частини цих активів. Частина активів, сформованих за рахунок вкладеного капіталу, є чистими активами компанії.

Позиковий капітал відображає привабливість фінансування корпоративного розвитку на основі повернення коштів або вартості інших активів. Усі форми позикового капіталу, що використовуються компанією, несуть фінансову відповідальність і повинні бути сплачені вчасно.

Характеризуючи загальний капітал ТОВ «Альфа-Агро» можна сказати, що у 2019 році він складав 7490 тис.грн., що на 84 % більше ніж у 2015 році. На це вплинуло збільшення власного капіталу на 433 %, а також збільшення статутного капіталу на 1000 тис грн..

Дещо також зросли зобов'язання підприємства на 68 %. Це відбулося за рахунок збільшення поточних зобов'язань на 63%, що у 2019 році складають 2028,1 тис.грн. Збільшення зобов'язань підприємства є цілком нормальним

явищем, адже підприємство збільшує об'єми виготовленої продукції, а тому і залучає кошти з зовнішніх джерел.

Таблиця 2.2

Оцінка капіталу господарюючого суб'єкта за 2015-2019 рр., тис.грн.

Види пасивів (капіталу)	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відношення у % 2019 р. до 2015р.
Капітал - усього	4078,00	5051,70	9662,10	12831,60	7490,0	183,67
Власний капітал	2836,10	4326,10	8544,60	11537,30	15116,90	533,02
Статутний капітал	18,60	18,60	1018,60	1018,60	1018,60	5476,34
Зобов'язання	1241,90	725,60	1117,50	1294,30	2081,50	167,61
Забезпечення наступний витрат і платежів	-	-	131,80	72,60	53,40	-
Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-
Поточні зобов'язання	1241,90	725,60	985,70	1221,70	2028,10	163,31
Кредиторська заборгованість	1241,90	163,60	48,40	221,70	1919,70	154,58

Кредиторська заборгованість таж зросла у 2019 році у порівнянні з 2015 роком на 55 % і становить 1919,7 тис.грн. Це відбулося за рахунок збільшення: кредиторської заборгованості за товари (роботи, послуги) на 45,25 %; поточних зобов'язань перед бюджетом на 209 %.

Капітал ТОВ «Альфа-Агро» на 19492,2 тис.грн. менший ніж середні дані по району.

Ще одним не менш важливим елементом успішного функціонування підприємства є основні засоби.

Основні засоби підприємства — це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, і вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним та моральним зносом.

Характеристику руху та функціонування стану основних засобів наведено у Додатку А.

Виходячи з даних Додатку А «Оцінка руху та функціонування стану основних засобів на ТОВ «Альфа-Агро» можна казати, що вартість основних засобів на кінець 2019 року зросла на 238 %, в порівнянні з 2015 роком, і становить 6452,3 тис.грн.. Це відбулося за рахунок залучення підприємством нових основних засобів або їх поліпшення. Відповідно і збільшилася нарахована амортизація на 763 %.

З таблиці видно, що відбулося зменшення руху основних засобів у 2019 році на 38 %.

Період оновлення основних засобів збільшився на 5,78. Період обороту зменшився на 41 %.

Коефіцієнт зносу основних засобів на кінець 2019 року зменшився на 25%. Це відбулося за рахунок збільшення зносу основних засобів на 809 %.

Коефіцієнт придатності основних засобів на кінець 2019 року зріс на 16,52 %. Це відбулося за рахунок зменшення коефіцієнту зносу на 25%.

З даних таблиці видно, що підприємство активно залучає нові основні засоби, що в подальшому позитивно вплине на виробництво продукції.

Якщо порівнювати вартість основних засобів на кінець року з середніми даними по району, то видно що середні дані по району на 602,2 тис.грн. більші.

Далі проведемо аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.

Діяльність компанії характеризується збільшенням капіталу (чистої вартості), основним джерелом якого є прибуток від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, що є наслідком незвичних обставин.

Прибуток - це частина прибутку, який компанія отримує після продажу своєї продукції в обмін на вкладений капітал та бізнес-ризик.

Прибуток є важливим показником ефективної діяльності компанії. Однак якість компанії не можна оцінювати з максимальним прибутком. Щоб точно розрахувати прибуток компанії, потрібно порівняти прибуток із

витратами компанії або сумою активів вашої компанії. Це порівняння відображає прибутковість. Далі відображаються прибутки та прибутки компанії.

Ефективність фінансової діяльності відображається на отриманих фінансових результатах. Для визначення фінансових результатів компанії за звітний період необхідно порівняти доходи за звітний період із витратами, понесеними на отримання доходу.

Дохід компанії - це збільшення економічного прибутку у вигляді припливу активів або зменшення зобов'язань, що призводить до збільшення капіталу (за винятком збільшення капіталу за рахунок внесків акціонерів).

Втрата фінансово-грошового представництва від зменшення або втрати економічного прибутку, що призводить до зменшення капіталу.

Аналіз результатів діяльності підприємства наведено у Додатку Б.

З даних Додатку Б видно, що дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшився у 2019 році на 252%, у порівнянні з 2015 роком, і становить 9513,3 тис.грн..

Відсоткове відношення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) до доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшилося на 48 % за рахунок збільшення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 272 %.

Собівартість реалізованої продукції зросла у 2019 році на 260 %. Це відбулося за рахунок збільшення виробленої продукції підприємства.

Валовий прибуток у 2019 році становить 5281,8 тис.грн., що на 290 % більше ніж у 2015 році. Це збільшення відбулося за рахунок збільшення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 273 %.

Чистий прибуток у 2019 році становить 3579,6 тис.грн., що на 350 % більше ніж у 2015 році.

Дохід(виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 1,5 % менший ніж середній показник по району.

Ще однією важливою характеристикою фінансового стану компанії є фінансова стійкість (стабільність).

Фінансова стабільність повинна забезпечувати гарантовану платоспроможність, баланс власних та позикових коштів, кон'юнктуру ринку та незалежність партнерів, довіру та впевненість інвесторів та самого фонду. Наявність величин прибутку.

Якщо підприємство фінансово стійке, то воно в стані «витримати» несподівані зміни ринкової кон'юнктури, і не опинитися на краю банкрутства.

Аналіз оцінки фінансової стійкості наведено у Додатку В «Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Альфа-Агро».

Характеризуючи фінансову стійкість ТОВ «Альфа-Агро о» по показникам структури капіталу видно, що коефіцієнт автономії у 2019 році збільшився на 26,39 % і становить 0,88.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу у 2019 році зменшився на 63,26 %. Це відбулося за рахунок збільшення пасивів підприємства.

Коефіцієнт фінансування збільшився на 218,02 % у 2019 році в порівнянні з 2010 роком. На це вплинуло збільшення власного капіталу на 433 %. Це означає, що підприємство здатне забезпечувати свою діяльність більшою мірою за рахунок власних коштів.

Коефіцієнт фінансового ризику у 2019 році зменшився на 68,56 % за рахунок збільшення власного капіталу підприємства на 433 %.

Характеризуючи фінансову стійкість по показникам стану оборотних активів можна сказати наступне, коефіцієнт маневреності власного капіталу збільшився на 809,71 %, коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів – 64,11 %, коефіцієнт забезпеченості запасів – 279,2 %. Проте коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів залишився незмінним і становить у 2018 році – 0,01.

З даних таблиці видно, що підприємство має досить стійкий фінансовий стан та є привабливим для кредиторів, а також для залучення зовнішніх коштів.

Характеризуючи фінансову стійкість підприємства по показникам стану основного капіталу видно, що коефіцієнт реальної вартості майна зменшився на 36 %. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні також зменшився на 32,9 %. Це відбулося за рахунок значного збільшення майна підприємства у 2019 році. Коефіцієнт накопичення амортизації збільшився на 168,94 %, за рахунок збільшення амортизаційних відрахувань. Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів збільшився на 88 %.

Далі проведемо оцінку ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «Альфа-Агро» у додатку Д.

Згідно с даними таблиці видно, що при аналізі ліквідності підприємства виконуються такі умови:

- 1). $A1 \geq P1$;
- 2). $A2 \geq P2$;
- 3). $A3 \geq P3$.

А тому можна вважати баланс підприємства абсолютно ліквідним.

Характеризуючи платоспроможність підприємства можна сказати, що коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився на 496,44 % і у 2019 році становить 0,037. Це відбулося за рахунок збільшення грошових коштів підприємства. Коефіцієнт покриття збільшився до 6,39, що на 239,44 % більше ніж у 2015 році. Такі зміни відбулися за рахунок збільшення оборотних активів у 2019 році на 454 %. Коефіцієнт загальної платоспроможності збільшився на 158,25 % у 2018 році в порівнянні з 2015 роком і становить 8,48. На це вплинуло збільшення активів підприємства на 322 %.

Проводячи оцінку оборотності оборотних активів було встановлено, що чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2019

році збільшився на 148,97 % і становить 7927,7 тис. грн., це відбулося за рахунок збільшення реалізованої продукції.

Середньорічна вартість оборотних активів збільшилася у 2019 році на 356 %. За рахунок такого значного збільшення середньорічної вартості оборотних активів зменшився коефіцієнт обертання оборотних активів на 45 %.

За рахунок збільшення коефіцієнт завантаження оборотних активів у 2019 році на 83 % збільшилася і тривалість одного обороту оборотних активів на такий же відсоток.

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю.

Ділова активність оцінюється системою показників (коефіцієнтів), які характеризують найважливіші сторони діяльності підприємства.

Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті проявляється, насамперед, у швидкості обороту його коштів.

Оцінку ділової активності ТОВ «Альфа-Агро» наведено у Додатку Ж.

В ході проведення оцінки ділової активності ТОВ «Альфа-Агро» було встановлено, що загальний коефіцієнт обертання капіталу зменшився на 44 %. Це збільшення відбулося за рахунок збільшення середньорічної вартості капіталу на 348 %. Фондовіддача необоротних активів зменшилася на 47%. Коефіцієнт обертання оборотних активів зменшився на 45 %.

Тривалість одного обороту оборотних активів збільшилася на 83 %. Це відбулося за рахунок зменшення коефіцієнту обертання оборотних активів. Коефіцієнт обертання готової продукції і товарів збільшився на 42% і це призвело до збільшення тривалості одного обороту готової продукції і товарів.

Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості зменшився у 2019 році на 94 %, що призвело до збільшення тривалості одного обороту поточної дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт обертання власного капіталу зменшився на 55 % за рахунок збільшення середньорічної вартості власного капіталу на 446 %.

Фінансовий стан – це сукупність забезпеченості господарюючого суб'єкта необхідними фінансовими ресурсами для здійснення ефективної господарської діяльності, забезпечення стійкої платоспроможності.

Комплексне (рейтингове) оцінювання фінансового стану проводять банківські установи для визначення доцільності надання кредиту господарюючому суб'єкту та зниження ризику кредитних операцій шляхом перевірки його фінансового стану, кредитоспроможності та виконання своїх зобов'язань для прийняття керівництвом управлінських рішень.

У наступній таблиці представлено комплексну (рейтингову) оцінку фінансового стану ТОВ «Альфа-Агро» (Додаток 3).

Підсумковий рейтинг фінансового стану господарюючого суб'єкта на основі величини інтегрованого показника фінансового стану можна за допомогою шкали (Таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Шкала визначення рейтингу фінансового стану господарюючого суб'єкта

Величина інтегрованого показника фінансового стану підприємства	0-1	1-2,5	2,5-4,5	4,5-7	7-10
Рейтинг фінансового стану підприємства	Д	Г	В	Б	А

Провівши комплексну (рейтингову) оцінку фінансового стану ТОВ «Альфа-Агро» можна зробити такий висновок, що підприємство є фінансово досить привабливим, воно кредитоспроможне, забезпечене необхідними фінансовими ресурсами та платоспроможне.

Про це свідчить інтегрований показник фінансового стану. А його тенденція до збільшення протягом досліджуваного періоду тільки це підтверджує. Рейтинг фінансового стану ТОВ «Альфа-Агро» у 2019 році відповідає оцінці «А».

2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики підприємства

Бухгалтерія – структурний підрозділ суб'єкта господарювання, що призначений для ведення бухгалтерського обліку. Бухгалтерія забезпечує відповідних користувачів, в першу чергу керівництво, повною та неупередженою інформацією про фінансове становище, результати діяльності та грошових коштів підприємства.

Для отримання повного портрету ТОВ «Альфа-Агро» слід приділити увагу організації роботи бухгалтерської служби та провести оцінку базових засад облікової політики.

При висвітленні організації роботи бухгалтерської служби можна виділити декілька головних етапів:

- вивчення форми організації бухгалтерського обліку;
- розрахунок оптимальної чисельності облікового апарату;
- вивчення та оцінка системи і форми внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій;
- вивчення графіків документообігу;
- вивчення особливостей облікової політики;
- виявлення недоліків в організації обліку та їх впливу на результати роботи підприємства.

Для вивчення організації роботи бухгалтерської служби, надання її характеристики та оцінки слід опиратися на такі внутрішні регламенти як: Наказ про облікову політику, Положення про бухгалтерську службу, штатний розклад, посадові інструкції працівників бухгалтерії, Положення про оплату праці та інші документи, котрі мають безпосереднє відношення до бухгалтерської служби або нею розробляються.

Основні вимоги, яким відповідає побудова бухгалтерського апарату в ТОВ «Агроцентр» є:

- узгодженість між відділами та виконавцями;
- зв'язок між бухгалтерією та іншими структурними підрозділами підприємства, а також із зовнішніми організаціями;
- високоякісне обслуговування підприємства, його кореспондентів та відвідувачів;
- доведення кількості операцій до необхідного мінімуму та ліквідація паралелізму;
- оперативність керівництва та швидкість виконання.

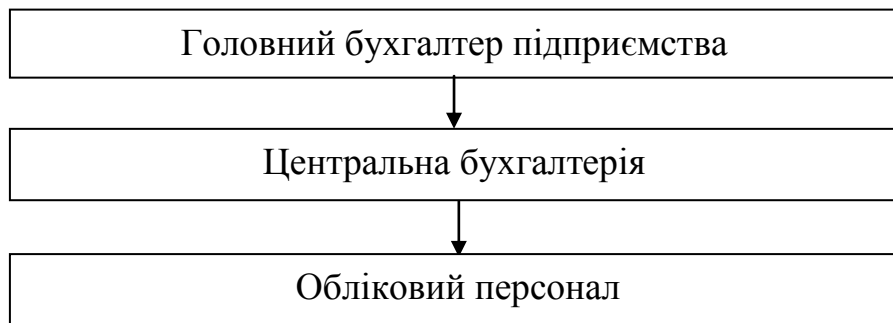

Рис. 2.1. Централізована структура бухгалтерії в ТОВ «Альфа-Агро»

На великих та середніх підприємствах, які мають складну організаційну і виробничу структуру, ведення бухгалтерського обліку може бути централізованим і децентралізованим. Для ТОВ «Альфа-Агро» характерна централізована структура бухгалтерії, при якій у виробничих підрозділах реалізуються функції збору бухгалтерських даних, а формування звітних даних за ними і розробку звітності здійснює центральна бухгалтерія підприємства.

Обліково-контрольною та аналітичною діяльністю на ТОВ «Альфа-Агро» займається бухгалтерська служба, котра в своєму складі має 16 працівників. В головній бухгалтерії працюють 9 осіб, інші – це працівники, котрі обіймають посади бухгалтерів в структурних підрозділах. За кожним працівником головної бухгалтерії закріплена окрема ділянка обліку, а його права та обов'язки закріплені посадовою інструкцією. Саме в цьому і полягає принцип поділу праці досліджуваного підприємства щодо бухгалтерської

служби.

Також, доцільним є проведення аналізу якісних характеристик працівників бухгалтерської служби. Всі працівники головної бухгалтерії мають повну вищу освіту за фахом. За необхідності в обов'язковому порядку відвідують курси підвищення кваліфікації без відриву від робочого місця. Бухгалтерія забезпечена періодичними виданнями за фахом, а також всі працівники вільно володіють комп'ютерною системою «1С:Бухгалтерія».

Зв'язок між бухгалтеріями структурних підрозділів та головною бухгалтерією чітко регламентований. Для цього встановлені строки, в межах яких бухгалтерські дані по кожному із структурних підрозділів подаються до головної бухгалтерії, або за нагальної потреби інформація подається по запиту головної бухгалтерії.

Бухгалтерський відділ, як і всі інші відділи ТОВ «Альфа-Агро», підпорядкований генеральному директору. Також він взаємодіє з іншими відділами та забезпечує їх необхідною інформацією, аналітичними даними.

На підприємстві сформовані 2 види архіву, поточний та довготривалий. Організовані вони відповідно до встановлених загальних вимог і обов'язки щодо цього покладені на одного із бухгалтерів. Дана особа несе відповідальність за стан зберігання та цілісність документів, порядок поточного зберігання первинних документів та порядок організації постійного архіву.

Особливості організаційної побудови бухгалтерської служби підприємства можна виявити при аналізі та оцінці її внутрішніх регламентів.

Штатний розклад виступає одним із таких документів. Типової форми штатного розкладу не існує. Єдиним документом, яким затверджена форма штатного розкладу, є наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету» від 28.01.2002р. №58. Штатний розклад такої форми складають бюджетні організації. Підприємства та організації інших форм власності можуть скласти штатний розклад у довільній формі, взявши за основу, затверджену

для бюджетних установ та організацій.

У ТОВ «Альфа-Агро» штатний розклад складений на папері формату А3, в якому присвоєння штатних одиниць здійснюється тільки для тих найменувань посад та професій, які відповідають Державному класифікатору України ДК 003-95 «Класифікатор професій». На початку року він затверджується директором підприємства і діє протягом календарного року. В даному регламенті встановлюються надбавки до посадових окладів деяким категоріям працівників (наприклад, працівникам рослинництва та тваринництва за класність). При необхідності до штатного розкладу вносяться зміни, але це повинно бути погоджено і підтверджено керівником підприємства.

Одним із головних регламентів виступає Наказ про облікову політику, котрий у ТОВ «Альфа-Агро» відсутній. Так, як облікова політика виступає важливим інструментом організації бухгалтерського обліку і фінансової звітності, його відсутність говорить про не досконалу організацію роботи бухгалтерської служби, відсутність чіткого регламенту для кожної ділянки обліку і в тому числі формуванню та реалізації амортизаційної політики.

Існуюче на підприємстві Положення про бухгалтерську службу відповідає вимогам чинного законодавства та суворо дотримується працівниками бухгалтерії, як головної, так і структурних підрозділів. Даним положенням визначені роль і місце бухгалтерської служби в організаційній структурі апарату управління, її підлеглість, основні завдання і функції бухгалтерії, її права, обов'язки і відповідальність, внутрішня організаційна структура, показники оцінки роботи і форми стимулювання облікових працівників.

На кожній ділянці бухгалтерського обліку працюють один або декілька бухгалтерів, для яких розроблено посадові інструкції відповідно до спрямування виконуваних ними робіт. В цих посадових інструкціях, аналогічно до Положення про бухгалтерську службу, визначені обов'язки бухгалтера, права та повноваження.

Також, одним із важливих об'єктів дослідження при здійсненні оцінки організаційних аспектів бухгалтерської служби виступає графік документообігу. Він є складовою внутрішніх регламентів з організації обліку, розробляється працівниками відділу бухгалтерії та зазвичай виступає додатком до Наказу про облікову політику. Але у ТОВ «Альфа-Агро» даний регламент виступає окремим документом, котрий затверджений головним бухгалтером і керівником підприємства, а ознайомлені з ним всі працівники бухгалтерії.

Форма бухгалтерського обліку - це сполучення різних реєстрів аналітичного і синтетичного обліку, їх взаємозв'язок, послідовність і способи облікових записів з метою узагальнення й одержання звітності.

Існують такі форми бухгалтерського обліку:

- журнально-ордерна;
- меморіально-ордерна;
- спрощена;
- механізована;
- автоматизована.

У ТОВ «Альфа-Агро», як вже раніше вказувалося, використовується автоматизована система, представлена комп'ютерною системою «1С:Бухгалтерія 8.2». Відповідно і обробка облікової інформації з будь якої ділянки обліку здійснюється автоматизованим способом.

На нашу думку, перевагами автоматизації обліку в порівнянні з отриманням аналогічної інформації із застосуванням ручної праці працівників на даній ділянці обліку виступають значне економія часу, необхідного для виконання даних операцій вручну, та зведення ризику виникнення помилок до мінімуму. Ефективність автоматизованої системи обліку у ТОВ «Альфа-Агро» пояснюється економією коштів на утримання апарату бухгалтерії, підвищення якості та точності облікової інформації.

Для повної організаційної характеристик роботи бухгалтерської служби слід також приділити увагу і формі організації обліку.

Відповідно до діючого законодавства існують два підходи до організації обліку, зокрема:

- ведення бухгалтерського обліку безпосередньо на підприємстві;
- ведення бухгалтерського обліку сторонніми юридичними або фізичними особами.

У ТОВ «Альфа-Агро» ведення бухгалтерського обліку здійснюється безпосередньо на підприємстві, а саме структурним відділом - бухгалтерією, на чолі з головним бухгалтером. Вибір даної форми організації обліку обумовлений обсягом діяльності, розмірами підприємства, кількістю структурних підрозділів та галузевою специфікою.

У ТОВ «Альфа-Агро» здійснюється короткострокове планування розвитку служби бухгалтерського обліку, а саме щорічно складаються плани підвищення кваліфікації працівників даного відділу щодо бухгалтерського обліку, а також проходження курсів щодо користування новим програмним забезпеченням (бухгалтерськими програмами).

Таким чином, підводячи підсумки можна сказати що, бухгалтерська служба ТОВ «Альфа-Агро» має централізовану структуру, діє відповідно чинного законодавства та на підставі внутрішніх регламентів роботи. Суттєвим недоліком можна визначити лише відсутність на підприємстві Наказу про облікову політику, котрим повинні передбачатися основні методичні та організаційні аспекти ведення обліку.

2.3. Організація обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємстві

Навантаження, яку покриває фінансовий облік, законодавчо обмежено. У зв'язку з цим важливим питанням є обговорення можливості розуміння вартості збору інформації для забезпечення ділової діяльності з точки зору

національних стандартів (стандартів) бухгалтерського обліку. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства встановлені П(С)БО №16 «Витрати». Згідно з НП(С)БО №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», витрати – це зменшені економічні вигоди у формі вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу [51].

Аналіз нормативно-правової бази, яка визначає умови, принципи та методи визнання та формування бухгалтерської інформації про витрати компанії, показує, що в сучасних системах бухгалтерського обліку існує інформація про певні елементи витрат для збору інформації для забезпечення господарських операцій. Однак немає інформаційна база на загальних витратах інформація для забезпечення ділової функції, яка складна для управління трансакційними витратами. Крім того, однією з вимог до виявлення витрат в бухгалтерському обліку є достовірна оцінка з використанням грошових вимірів - національної валюти (гривні).

Загалом, ви можете визначити такі ключові проблеми, що відображаються в бухгалтерському обліку щодо витрат на збір інформації для забезпечення функціонування вашого бізнесу:

1) Витрати на збір інформації для забезпечення ділових функцій розподілені між різними об'єктами бухгалтерського обліку, що робить їх загальнодоступними.

2) Найефективнішим способом збереження фінансової стабільності компанії є аналіз витрат на збір інформації, щоб ділова функція базувалася не на реальних даних, а на оптимізації рівня. Передбачуваний для. Однак для вирішення цієї проблеми потрібно ретельне вивчення складу витрат, оцінка основних причин різних стадій економічної діяльності та оцінка їх вартості за різних обставин. Це дуже складний процес.

3) загальні витрати, що накопичують інформацію для забезпечення ділових операцій, є незаконними, і причина в тому, що, хоча вони і несуть тягар бізнесу, але не зафіксовані у внутрішній системі бухгалтерського

обліку. "Відкат" для полегшення укладення договору. У цьому випадку слід зазначити, що в так званому "внутрішньому обліку" сума витрат, пов'язаних з особою, що приймає рішення, але майже неможливо увести в офіційній системі бухгалтерського обліку та звітності. Ана Це форма участі у незаконних корупційних програмах. Загалом, ви можете визначити такі ключові проблеми, що відображаються в бухгалтерському обліку щодо витрат на збір інформації для забезпечення функціонування вашого бізнесу:

1) Витрати на збір інформації для забезпечення ділових функцій розподілені між різними об'єктами бухгалтерського обліку, що робить їх загальнодоступними.

2) Найефективнішим способом збереження фінансової стабільності компанії є аналіз витрат на збір інформації, щоб ділова функція базувалася не на реальних даних, а на оптимізації рівня. Передбачуваний для. Однак для вирішення цієї проблеми потрібно ретельне вивчення складу витрат, оцінка основних причин різних стадій економічної діяльності та оцінка їх вартості за різних обставин. Це дуже складний процес.

3) загальні витрати, що накопичують інформацію для забезпечення ділових операцій, є незаконними, і причина в тому, що, хоча вони і несуть тягар бізнесу, але не зафіксовані у внутрішній системі бухгалтерського обліку. «Відкат» для полегшення укладення договору. У цьому випадку слід зазначити, що в так званому «внутрішньому обліку» сума витрат, пов'язаних з особою, що приймає рішення, але майже неможливо увести в офіційній системі бухгалтерського обліку та звітності. Це форма участі у незаконних корупційних програмах.

4) Деякі витрати на збір інформації для забезпечення функціонування вітчизняного підприємства є неефективними та зрозумілими без додаткового аналізу, але суб'єкт господарювання не має можливості впливати на цей рівень.

Складність описує конкретні типи витрат на збір інформації, щоб забезпечити передбачувані ділові функції в системі бухгалтерського обліку,

оскільки деякі з цих витрат можна очікувати. Бо насправді це неможливо. Крім того, повторювані (повторювані) операції, що відбуваються в рамках постійних ділових відносин, легко стандартизуються, вимірюються та оцінюються за допомогою традиційних процедур бухгалтерського обліку. Вірно і навпаки. Організація певних транзакційних процесів є нерегулярною, до невизначеного ступеня і менш впливовою на транзакції. Проаналізуйте характер витрат на збір інформації для забезпечення функціональності бізнесу, загалом включаючи очікувані, нерегулярні та неконтрольовані витрати.

Бухгалтерський облік Метод розповсюдження інформації про витрати компанії в системі бухгалтерського обліку визначається настановами щодо управління активами, капіталом, зобов'язаннями та операційними схемами компаній, установ та організацій №291. Інформація про вартість збору інформації для забезпечення ділових функцій розподілена між бухгалтерськими рахунками та субрахунками. Слід зазначити, що витрати на збір інформації для забезпечення ділової функції, оскільки витрати на ринкову взаємодію економічних агентів відображають рівень підготовки виробництва (роботи, послуг) набагато більше, ніж сам виробничий процес. Дотримуйтесь. Витрати, пов'язані з підготовкою та організацією виробництва, які безпосередньо не пов'язані з товаром (роботою, послугою), не включають витрати на продукцію (робота, послуга). Ці витрати, які безпосередньо не пов'язані з прибутком за цей час, відображаються у витратах на звітність, є непрямими і покриваються інтересами компанії. Розглянемо конкретні фактори витрат на збір інформації для забезпечення функціональності бізнесу як частини витрат на діяльність за трьома видами витрат: адміністративні витрати, маркетингові витрати та інші операційні витрати. Для обліку цих витрат призначений 9 клас рахунків, а саме: рахунки 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» та 94 «Інші витрати операційної діяльності», між якими і відбувається розподіл транзакційних. Крім того, витрати на збір інформації для забезпечення господарських

операцій здійснюються не лише під час комерційної діяльності, а й частини фінансових подій, таких як погашення основної суми, боргу та погашення зобов'язань, понесених після завершення. тому прийнятність може бути пов'язана з витратами на взаємодію з певним партнером, за певним контрактом або як частина інвестиційної діяльності для процесу придбання активів, яких немає.

Структура витрат на збір інформації для забезпечення функціональності компанії (на рахунку) наведена в додатку Л.

На додаток до деяких витрат, вартість збору інформації для забезпечення ділових функцій включає виправлення дефектів (безкоштовний ремонт або заміна нових дефектних продуктів) та сплату штрафів. Продавати дефектну продукцію. Ці витрати пов'язані з витратами на збір інформації для забезпечення роботи вимірювального бізнесу через неправильний контроль якості нереалізованої продукції.

Дані про витрати на збір інформації для забезпечення ділової діяльності не відображаються безпосередньо у фінансовій звітності (лише опосередковано як частина витрат звітного періоду), оскільки відсутні процедури узагальнення інформації про бізнес.

В інформаційному просторі фінансового обліку витрати на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу не відстежуються, що перешкоджає аналізу та оцінці динаміки витрат у цій категорії структури компонентів на компонент або компанію. Це можна зробити. Відстежуйте причинно-наслідковий зв'язок між операційними витратами інформаційного бізнесу та зміною прибутку.

Однак система бухгалтерського обліку пропонує можливість розробити методологічні принципи формування бухгалтерської інформації про витрати на збір інформації для забезпечення функціонування компанії.

Виділення в обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та їх аналіз необхідні тому, що вони дисперсно розсіяні між різними підрозділами і службами, підприємства, а їх сума

залишається невідомою для апарату управління, хоча в собівартості продукції вони можуть сягати до 20 %.

Отже, врахування окремих елементів витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу частково ведеться на рахунках витрат діяльності підприємства (додаток Л), проте їх широка номенклатура залишається по-за увагою управлінського персоналу.

2.4. Шляхи вдосконалення організації обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємстві

На даний момент бухгалтерія може стверджувати, що вона не може надати повну інформацію про витрати на збір інформації для забезпечення ділової діяльності, а також у присутності кредиторів, майбутніх інвесторів, фінансової звітності за таких обставин загалом. Більше не потрібно. Дрібні акціонери, уряд. Звичайно, не можна виключати наявність факторів витрат для збору інформації для забезпечення ділової функції у виробництві та збуті, витрат на управління, інших операційних витрат, фінансових та інвестиційних витрат, а також спеціальних витрат. Однак витрати на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу, навіть якщо їх «приховувати» за рахунок компанії, органічно вливаються в структуру, але все ж існує чиста економічна теорія. Пов'язані з поняттям. Ця дилема все ще вимагає наукового рішення, оскільки необхідно визначити вартість збору інформації для забезпечення функціональності бізнесу. Враховуючи «суто інституційну» природу таких витрат, найбільш прийнятним для дискусії варіантом, на нашу думку, є виділення в обліку та звітності підприємств окремого елемента затрат «Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу». До речі, структура чинного Плану рахунків,

аналогічно таблиці Менделєєва, незаповненими місцями для рахунків елементів затрат наче «очікує» свого доповнення.

Так, і такий підхід суперечливий. Протипоказаннями є витрати на збір інформації для забезпечення ділової діяльності у підприємницькій діяльності компанії, включаючи "«Матеріальні витрати», «Витрати на оплату праці», «Відрахування на соціальні заходи» та інші витрати. Підсумовуючи це, він сказав, що не смішно стверджувати, що коефіцієнт витрат може «застрягти» один з одним. Однак для пропозиції пропозиції щодо такого аргументу я даю дві мінуси.

Перш за все, підкресліть, що вартість особлива. Ця функція дозволяє поглинати інші фактори в субрахунках, пов'язаних з вашим рахунком, якщо вони не пов'язані з «трансформаційними витратами».

По-друге, в економічній діяльності компанії існує значна частка, яку можна відстежувати не лише за операційними витратами, а й за структурою бухгалтерського рахунку. Як зазначалося вище, трансакційні витрати пов'язані з усіма видами діяльності компанії. Отже, це перевищує норми пункту 21 П(С)БО 16, і лише вартість операційної діяльності відокремлюється цими факторами.

Це призвело до реструктуризації методології витрат після трансакційного підходу, що передбачає розподіл позареалізаційних витрат (фінанси, капітал) за економічним елементом витрат. Нарешті, фінансова та інвестиційна діяльність включає неоднорідність цих витрат, а бухгалтерські списки слід класифікувати за статтями, сформованими на економічній основі.

На етапі знання питань, що розслідуються, важливо забезпечити розподіл витрат для конверсій (як правило) та транзакцій на кожному рахунку витрат. Основним завданням є чітке визначення ідеологічної номенклатури та послідовності впровадження, що відображає витрати на збір інформації для забезпечення функціональності бізнесу.

Проведені нами дослідження дають змогу стверджувати, що для забезпечення відокремленого обліку витрат на збір інформації забезпечення

функціонування бізнесу у сільськогосподарських підприємствах доцільно створити окремий синтетичний рахунок у складі 9 класу рахунків з відповідними субрахунками, так як на сьогодні вільний лише рахунок 99, тому пропонуємо використати його для обліку цих витрат і назвати його «Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу».

Для деталізації інформації про витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу пропонуємо до рахунку 99 «Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу» відкрити наступні субрахунки:

- 991 «Витрати на пошук інформації». У його межах на аналітичних рахунках нараховуються витрати: з оплати послуг зв'язку (пошта, телефон, інтернет), на передплату спеціалізованих видань, на придбання прав доступу до баз даних і таке інше.

- 992 «Представницькі витрати». Відобразатимуться витрати на проведення переговорів, презентацій, прийомів, укладання контрактів тощо.

- 993 «Витрати захисту прав власності та винагороди за професійні послуги». Використовується для нарахування витрат на врегулювання спорів у судових органах та інших витрат із захисту прав власності. У межах цього субрахунку відображуються також витрати за отримані юридичні, аудиторські, консалтингові й інші подібні послуги.

- 994 «Організаційні витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу». Відображуються витрати на утримання підрозділів, які забезпечують здійснення трансакцій (відділи маркетингу, зв'язків із клієнтами тощо).

- 995 «Витрати на проведення розрахунків». На аналітичних рахунках цього субрахунку відображуються такі витрати, як плата за розрахунково-касове обслуговування й інші платежі за здійснення розрахункових операцій.

- 996 «Податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі». Нараховуються суми податків, зборів та інших

податкових платежів, які відображаються на рахунках обліку накладних витрат.

- 997 «Втрати від опортуністичної поведінки». Обліковуються втрати від невиконання умов контрактів, у тому числі безнадійна заборгованість, штрафи, пені, неустойки тощо.

- 998 «Витрати на рекламу та дослідження ринку». Обліковуються витрати з оплати наданих підприємству рекламних послуг і витрати, здійснені на дослідження ринкової кон'юнктури.

- 999 «Інші витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу ». У межах даного субрахунку на аналітичних рахунках відображують витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу , які не можна віднести на рахунки інших субрахунків із обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу .

Рахунок 99 «Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу » є активним. За дебетом відбувається нарахування витрат у кореспонденції з кредитом таких рахунків, як 20 «Виробничі запаси», 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 65 «Розрахунки зі страхування» й інші.

Вам не потрібно створювати основний документ у спеціальному форматі, щоб пояснити вартість збору інформації для забезпечення ділових функцій, але ви можете використовувати існуючий формат. Зокрема, для використаних інвентарних рахунків агробізнес використовує документи для амортизації матеріалів (внутрішні рахунки-фактури, картки з обмеженим виведенням коштів тощо). Витрати на оплату праці розраховуються на основі даних про оплату та оплату. Витрати у вигляді отриманих послуг включають витрати на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу, наприклад, на основі вжитих дій. Для вдосконалення та узагальнення даних в основному джерелі корисно створити додаткову інформацію та узагальнити реєстр систематизованих даних про витрати на збір інформації для

забезпечення ділової діяльності (рис. 2.2).

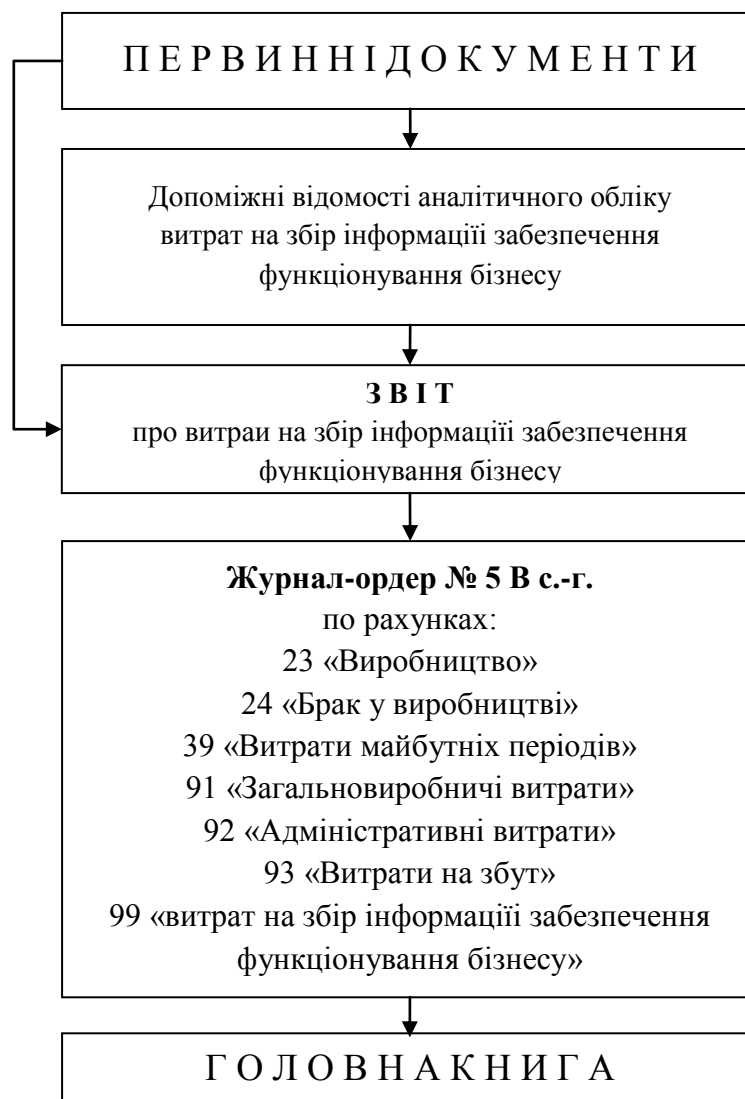

Рис. 2.2. Документальне підтвердження записів у обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу .

Загальна сума витрат, накопичена на дебеті рахунка 99 «Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу », у кінці звітного періоду буде повністю списуватися в дебет рахунка 79 «Фінансові результати».

Це дасть змогу суттєво вплинути на фінансові результати, собівартість одиниці продукції і зрештою, на цінову конкурентоспроможність. Кінцевою ціллю будь-якої системи обліку є адекватне відображення в звітності

реального фінансового стану підприємств і результатів здійснюваних ними господарських операцій.

Науковий алгоритм побудови обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу повинен, на наш погляд, включати такі стадії (рис. 2.3):

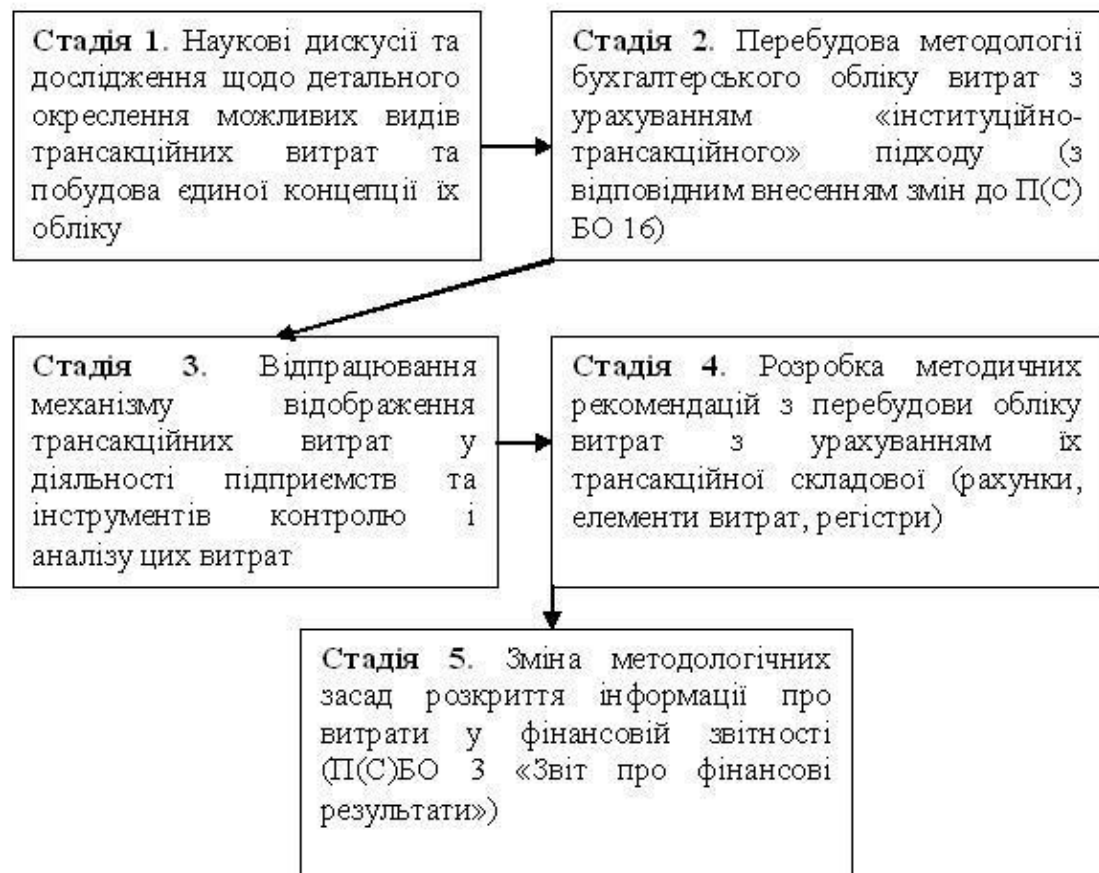

Рис. 2.3. Алгоритм розбудови методології обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу

На додаток до вищезазначеного, реалізація Фази 1-4 фокусується на макрорівні управління, а Фаза 5 відповідає не тільки потребам адміністраторів, підрядників та власників, але також і більшій проблемі: управління додатковими витратами, які потрібно цілеспрямований. Збирайте інформацію для забезпечення державних ділових операцій з метою виявлення «заторів» в існуючій інституційній ієрархії, що підриває та забезпечує розвиток бізнесу.

Методологічна угода щодо класифікації вартості збору інформації для

забезпечення ділової функції в бухгалтерському обліку групою, визначеною в нашому дослідженні, сприяє досягненню дуже важливої інформаційної цілі – неявних витрат на збір інформації. Видаліть, щоб забезпечити функціонування вашого бізнесу – «Тіньового сектору». Зрештою, завдяки широкій класифікації цих діапазонів витрат, компанії можуть посправжньому задуматися. Важливо врахувати ці витрати в загальних фінансових результатах та прийняти ефективні рішення для створення конкурентного потенціалу.

Запровадивши збір інформації для забезпечення бізнесу за темою вітчизняного бухгалтерського обліку, ми створимо більш реалістичні та запустимо різні явища, які економічно невідомі іншим. Тому в майбутньому чинний закон повинен бути змінений у сфері бухгалтерського обліку. Це дозволить візуалізувати нові об'єкти бухгалтерського обліку. Це насправді відомо, чому введення окремих рахунків «коштує організаторам на захист інформаційних ділових функцій», і припускаємо, що витрати накопичують інформацію для забезпечення функції рівня теоретичного обговорення. Це спрацює пізніше. Вийдіть на практичний діловий рівень. Фінансова звітність вважається за доцільне включати окремий розділ щодо трансакційних витрат. Нам також потрібно додати П(С)БО16 «Витрати», нову інституційну функцію розподілу цих витрат. Однак потрібно пам'ятати про деталі кожної компанії, оскільки одна або діяльність можуть мати свої витрати на збір інформації для забезпечення функціональності вашого бізнесу. Але все знаходиться між покупцем і продавцем, і не можна ігнорувати. Важливо також вдосконалити навички загального персоналу, особливо витрати на збір інформації для забезпечення ділових функцій. Власники бізнесу та власники бізнесу не повинні пришвидшувати зусилля щодо вдосконалення своєї діяльності. Користувачами інформації про вартість збору інформації для забезпечення ділових функцій повинні бути інвестори, спонсори, працівники, постачальники, замовники, державні установи та широка громадськість.

Висновки до другого розділу

1. Протягом останнього століття, яке було дуже важливим у соціально-економічному середовищі, існували витрати на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу. Ці нові та зростаючі компоненти можуть бути використані поза витратами на трансформацію та мають значний вплив на зручність бізнесу. Існування та величина цих витрат безпосередньо пов'язані з доступністю та ясністю системи та визначають конкурентоспроможність економіки. Витрати на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу включають взаємодію економічних агентів, незалежно від місця їх перебування (на ринку чи в організації). Важливість витрат на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу призводить до заміни деяких ринкових операцій додатковими операціями всередині компанії, які визначають розмір та структуру організації компанії.

2. Категорія витрат на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу як суб'єкта бухгалтерського обліку ще не досліджена, недостатнє охоплення науковців та трансакційні витрати, оскільки економічні категорії не розраховані. Хм Теоретично не існує єдиного визначення вартості збору інформації для забезпечення функціонування вашого бізнесу. Зусилля щодо узагальнення та систематизації визначення витрат, пов'язаних із збором інформації для забезпечення ділової діяльності відповідно до мети та завдань дослідження. Вартість збору інформації для забезпечення функціонування вашого бізнесу - це вартість. Це включає право власності на економічну взаємодію та включає витрати на збір та обробку інформації, ведення переговорів та прийняття рішень, а також моніторинг та забезпечення дотримання контрактів.

3. Вважаємо за доцільне впровадження синтетичного рахунку 9 класу для відокремленого обліку витрат на збір інформації забезпечення

функціонування бізнесу підприємства, а також класифікацію витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу для цілей відображення їх в бухгалтерському обліку, що сприятиме прийняттю ефективних рішень по нарощуванню потенціалу конкурентоспроможності.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ВИТРАТ НА ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЇХ КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Аналіз витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та для потреб управління підприємством

Додавання складової витрат до збору інформації для забезпечення функціонування бізнесу як частини витрат компанії вимагає повної оцінки цих витрат для подальшої їх оптимізації. Це спричинить.

Щоб оцінити та проаналізувати вартість збору інформації для забезпечення функціонування вашого бізнесу, вам потрібно:

1. Розподіліть витрати на збір інформації, щоб переконатися, що функції компанії є вимірюваними та невимірюваними, і характеризують формування.

2. Збирати та обробляти інформацію про витрати на збір інформації для забезпечення функціонування компанії. На цьому етапі аналізується фінансова звітність та статті бухгалтерського обліку.

3. Визначити кінцеві показники ефективності, на які впливають витрати на збір інформації для визначення функціонування компанії (чистий прибуток (збиток), прибуток від продажу, ефективність виробництва та економічна діяльність тощо) та проаналізувати його сильні сторони, такі ефекти.

Відокремлення витрат на збір інформації важливо для забезпечення того, щоб можливості вашого бізнесу були вимірюваними та невимірюваними. Якщо витрати, що вимірюються на збір інформації для забезпечення ділової діяльності, передбачувані на основі фінансової звітності

та бухгалтерської звітності компанії, практично неможливо відстежити, що не можна виміряти. дії або бездіяльність підрядників або персоналу, а також особисті витрати. Використовуйте партнерами в ринкових операціях, таких як зв'язки, спеціалізовані науки, які не дозволяють укласти контракти на бажаних умовах.

Однак вітчизняна система бухгалтерського обліку не передбачає поділу витрат на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу, що також є проблемою для вимірюваних трансакційних витрат. Отже, при прогнозуванні вартості збору інформації для забезпечення функціональності бізнесу компанії виникають основні проблеми. 1) Визначте, чи насправді вартість є операцією. 2) З яких джерел можна отримати інформацію про це?

Правила бухгалтерського обліку не передбачають поділу та оцінки витрат на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу, а інформація про нього поширюється між різними рахунками витрат компанії. Склад витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу ТОВ «Альфа-Агро» наведено в таблиці 3.1, за даними якої можна здійснити аналіз структури та динаміки цих витрат за останні 3 роки.

Як бачимо, загальна сума витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу зменшилась майже на 30%. Це пояснюється тим, що фірма у 2019 році значно скоротила свою заборгованість за довгостроковими та короткостроковими кредитами, як наслідок – витрати на відсотки за кредит зменшились на 92,58%, що є дуже суттєвим, адже ці витрати у 2017 та 2018 роках становили близько третини від загальної суми витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу за рік. Також позитивним є те, що величина сумнівних та безнадійних боргів зменшилась на 32%, проте їх значення залишається досить високим і незадовільним для підприємства.

Таблиця 3.1

Склад витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу ТОВ
«Альфа-Агро» за 2017-2019рр., грн

№ рахунку	№ суб-рахунку	витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу	2017 р.	2018 р.	2019р.	2014 р.до 2012 р., в(%)
Рахунок 92- Адміністративні витрати	За видами діяльності	витрати на службові відрядження;	128 590,37	3 157,06	123 114,64	95,74
		оплата за розрахунково-касове обслуговування банку	78 490,40	5 017,92	197 663,60	251,83
		послуги зв'язку	204 625,74	230 890,34	201 195,09	98,32
		витрати на врегулювання спорів у судах	136,00			0
Рахунок 93- Витрати на збут	За видами діяльності	Витрати, пов'язані з реалізацією продукції	3 861 335,85	2324435,32	4 090 932,40	105,95
Рахунок 94- Інші витрати операційної діяльності	944	Сумнівні та безнадійні борги	982 171,14	920 351,89	667 256,38	67,94
	948	Визнані штрафи, пені, неустойки	6 045,09	5 428,86	26 343,52	435,78
Рахунок 95- Фінансові витрати	951	відсотки за кредит	2 550 444,60	2324435,32	189 218,05	7,42
	952	Інші фінансові витрати	181 284,46	103 514,80	167 773,01	92,55
Всього			7 993 123,65	7 376 893,40	5 663 496,69	70,85

Негативною є тенденція зміни витрат, пов'язаних з реалізацією продукції, їх сума збільшилась майже на 6%, що у вартісному виразі це становить 229596,55 грн., однак, зважаючи на збільшення об'ємів виробництва та реалізації, така динаміка є припустимою.

Для того, щоб оцінити обсяги та значимість витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу для підприємства, їх необхідно співставити із загальними витратами фірми за відповідні періоди.

Частка витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в складі загальних витрат підприємства коливається в розмірі 7-12%, що є досить суттєвим для сільськогосподарських підприємств і потребує більшої

уваги з боку управлінського персоналу. Адже в самій системі управління є значні резерви зниження собівартості продукції та росту прибутку. Було б недалекоглядно з боку менеджерів вищого рівня нехтувати таким резервом, який до того ж не вимагає великих фінансових інвестицій.

Отже, інформаційна система компанії повинна надавати інформацію, щоб управлінські рішення могли визначити, чи доцільно нести певні види витрат на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу. Чи підходить проведення сертифікації виробництва, чи достатньо підтвердити іншу продукцію, що імпортується в країну, тощо. Це означає, що компанії повинні збирати відповідні дані, тому витрати на збір інформації для забезпечення функціональності бізнесу повинні бути окремим рахунком, навіть якщо всі труднощі розраховані.

Значний вплив витрат на загальні витрати компанії та витрати на збір інформації для забезпечення ділової функції в кінцевому результаті та можливість її застосування як методологічної основи для вивчення економічних аспектів організаційної структури.

3.2. Запровадження внутрішньогосподарського контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу

Ефективне управління є запорукою успішного розвитку та результативної діяльності підприємства. Це є особливо актуальним на сучасному етапі розвитку економіки України, коли функціонування підприємств відбувається в умовах конкуренції, невизначеності та ризику, і пов'язана, окрім основної діяльності, з пошуком ділових партнерів та інформації про них, укладанням та реалізацією угод, контролем за їх виконанням, окресленням і захистом прав власності. Тобто активність підприємств нині супроводжується значними трансакційними витратами.

Однак ефективне управління даними витратами без належного контролю за ними є неможливим. витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу супроводжують діяльність підприємства від моменту його створення й до ліквідації, а іноді дані витрати і є причиною банкрутства підприємства. Це обумовлює необхідність розробки організації та методичних підходів внутрішнього контролю даного об'єкта. Оскільки витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу є новим об'єктом управління, в тому числі обліку, методика внутрішнього контролю даних витрат не розроблена, контроль за ними не здійснюється. Це призводить до неефективного управління витратами підприємства, збільшення собівартості продукції, зменшення прибутковості.

На даний момент на українських підприємствах не виокремлюється такий об'єкт управління, як витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу. Відповідно, відсутній облік і контроль таких витрат. Однак питома вага вказаного об'єкта у структурі інших витрат підприємства є досить значною.

Організація на підприємствах системи внутрішнього контролю в цілому, та витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу зокрема, забезпечуватиме керівництво інформацією про дійсний фінансовий стан підприємства, а також дозволить окреслити шляхи зменшення собівартості продукції й підвищення конкурентоспроможності підприємства за рахунок встановлення відхилень від стандартних значень витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу і причин їх виникнення.

Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу наявні на кожному підприємстві незалежно від його розміру й форми власності, що впливають на величину таких витрат. На малих підприємствах внутрішній контроль може здійснювати керівник або уповноважена ним особа. Особиста зацікавленість в успішній діяльності таких підприємств, компетентність і професіоналізм працівників сприяють налагодженню ефективної системи внутрішнього контролю в цілому, та контролю витрат на

збір інформації забезпечення функціонування бізнесу зокрема.

Зі збільшенням розміру підприємства зростає кількість і обсяг здійснюваних господарських операцій, що, відповідно, призводить до зростання величини витрат. Тому на великих підприємствах доцільно створювати спеціальні служби внутрішнього контролю, до компетенції яких буде входити в тому числі контроль витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу.

Внутрішній контроль є дуже важливим як одна з функцій управління, оскільки він забезпечує зворотний зв'язок між центром витрат та управлінським персоналом, відповідальним за прийняття рішень. Таким чином, одним із важливих аспектів теорії управління трансакційними витратами є регулювання внутрішнього контролю за рівнем витрат відповідно до центру походження та відповідальності. Внутрішній контроль за витратами на збір інформації для забезпечення функціонування цього бізнесу вимагає оперативного регулювання інформації та відповідальності керівника відділу, відповідального за витрати.

Для забезпечення ефективного управління трансакційними витратами на підприємстві повинно бути організоване відповідне інформаційне забезпечення, що дозволить приймати виважені управлінські рішення (рис. 3.2). Дана система повинна включати планування, облік, аналіз, контроль (внутрішній та зовнішній). Також на великих підприємствах для здійснення ефективного контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу слід розрахувати і затвердити стандарти розміру й поведінки витрат за кожним видом даних витрат, підрозділом, відповідальною особою.

Ефективність контролю залежить від взаємозв'язку між його об'єктами й суб'єктами. Під об'єктом внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу необхідно розуміти як безпосередньо витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, такі процеси на підприємстві, що пов'язані з їх виникненням (трансакції). Жодна

господарська операція, яка відображається в бухгалтерському обліку і передбачає виникнення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, не повинна знаходитися поза контролем.

Рис. 3.2. Бухгалтерський облік у системі управління транзакційними витратами

Система внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу передбачає наявність таких складових, як бухгалтерський та адміністративний контроль, а також контроль власника (рис. 3.3). Слід зазначити, що адміністративний і бухгалтерський контроль певним чином доповнюють один одного, а їх окремі об'єкти збігаються. Щоб уникнути дублювання, ви повинні чітко пояснити функції кожного суб'єкта управління.

Якщо власники та адміністратори різних людей, власники управління

можуть виступати як форма адміністративного управління, а менеджмент як тип управління розділяються. Цей тип є дуже важливою складовою внутрішнього контролю. Рішення встановлює стандартний рівень витрат на збір інформації для забезпечення функціонування бізнесу, ставлення працівників до корупції, відносин з підрядниками, потреб у персоналі та діяльності.

Специфіка внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу обумовлена тим, що дані витрати досить різноманітні за складом, виникають на різних етапах діяльності підприємства та у різних структурних підрозділах.

Рис. 3.3. Складові внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу

Враховуючи результати проведених досліджень і відмінності процедур дослідження витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу

на макро- і мікрорівнях, пропонуємо сукупність процедур контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства, яка складається з 6-ти основних процедур:

- дослідження джерел утворення інформації про витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства;
- збір інформації для об'єктивного та реального аналізу витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу;
- аналіз отриманої інформації про витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства;
- оцінка витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу;
- прогнозування витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства;
- розробка та прийняття рішення про здійснення трансакцій.

Завдання внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства полягає у визначенні абсолютного та відносного рівня витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу як складової загальних витрат підприємства та використанні отриманих результатів в управлінні витратами й визначенні впливу витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на ефективність діяльності підприємства; запобіганні негативним результатам діяльності підприємства та його підрозділів; виявленні внутрішньогосподарських резервів.

У цілому, використання результатів внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства слугує цілям управління підприємством:

- а) забезпечення конкурентоспроможності підприємства;
- б) його інвестиційної привабливості;
- в) економічної безпеки підприємства та формування його іміджу.

Організаційно-методичне забезпечення внутрішнього контролю витрат

на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства містить такі складові:

- 1) організація обліку; збір інформації;
- 2) накопичення та збереження інформації;
- 3) розрахунок показників контролю та їх аналіз;
- 4) розробка й обрання форм подання результатів оцінки;
- 5) визначення напрямів використання результатів оцінки;
- 6) контроль за оцінкою.

Особа, що здійснює контроль, опосередковано впливає на рішення керівника, а через них – на всю діяльність підприємства, що сприяє в подальшому зниженню загального рівня витрат, а також покращенню його загального стану та, як наслідок, підвищення конкурентоспроможності підприємства. Водночас, неправдива та неповна інформація про витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, що надається керівникам, може нести небезпеку, оскільки через рішення керівника вплив здійснюється на всю господарську діяльність підприємства.

Виконавцями внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства можуть бути як фахівці, які працюють на виробництві, так і залучені спеціалісти. Оскільки витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу є новою категорією для сучасних спеціалістів, то через брак знань про такі витрати організувати ефективний облік та контроль за цим об'єктом власними силами підприємства може бути складно. Тому на початковому етапі його впровадження доцільним є запросити спеціалістів зі сторони.

Зовнішніми виконавцями внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства можуть бути консалтингові фірми, аудиторські фірми, незалежні консультанти або аудитори.

Доступ до аналітичної інформації для зовнішніх користувачів має бути обмежений, адже відомості про витрати на збір інформації забезпечення

функціонування бізнесу підприємства можуть мати статус комерційної таємниці.

Виходячи з вищенаведеного, можна стверджувати, що завданнями внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу є:

- виявлення господарських операцій, що зумовлюють виникнення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу ;
- визначення фактичної величини витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та відхилень від нормативних значень, встановлених на підприємстві;
- запобігання нераціональному збільшенню витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу;
- попередження невиконання договірних відносин;
- недопущення витрат опортуністичної поведінки;
- попередження нелегальної діяльності та втрат від неї;
- виявлення резервів зниження витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу;
- інформування управлінського персоналу про відхилення та вплив витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на господарську діяльність підприємства;
- прийняття коригуючих заходів і перевірка реалізації управлінських рішень щодо зниження рівня витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу.

Таким чином, для ефективною реалізації управлінських рішень та отримання запланованих результатів управлінському персоналу необхідно здійснювати контроль за виконанням прийнятих рішень і виважено підходити до кожного з них.

Відповідне організаційно-методичне забезпечення внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу є основою ефективного управління.

Організація системи внутрішнього контролю дозволяє забезпечити управлінський персонал необхідною інформацією про фактичну величину витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, їх поведінку, вплив управлінських рішень на їх величину, що дає змогу виявити шляхи зниження собівартості продукції та підвищити прибутковість підприємства.

Одним з найважливіших аспектів управління трансакційними витратами є внутрішній контроль цих витрат за місцями їх виникнення і центрами відповідальності, що дозволяє здійснювати оперативне регулювання даних витрат та визначити відповідальність керівників структурних підрозділів, у яких виникають ці витрати.

Ефективність контролю зумовлена взаємозв'язком між його об'єктами та суб'єктами. В даному випадку об'єктами внутрішнього контролю визначено витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, а також процеси на підприємстві, пов'язані з їх виникненням (трансакції).

Система внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу повинна уміщувати такі складові, як бухгалтерський, адміністративний контроль, а також контроль власника. У результаті дослідження визначено функції контролю за даними напрямками, що дозволяє здійснювати системний внутрішній контроль витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу.

Запропоноване методичне забезпечення внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу дозволяє отримати достовірну, об'єктивну й повну інформацію про витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства, що дає змогу керівникам підприємства приймати ефективні рішення щодо зниження загального рівня витрат на підприємстві, покращення фінансового стану та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Висновки до третього розділу

1. Для забезпечення ефективного управління трансакційними витратами на підприємстві повинно бути організоване відповідне інформаційне забезпечення, що дозволить приймати виважені управлінські рішення. Дана система повинна включати планування, облік, аналіз, контроль (внутрішній та зовнішній). Також на великих підприємствах для здійснення ефективного контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу слід розрахувати і затвердити стандарти розміру й поведінки витрат за кожним видом даних витрат, підрозділом, відповідальною особою.

2. Організація системи внутрішнього контролю дозволяє забезпечити управлінський персонал необхідною інформацією про фактичну величину витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу, їх поведінку, вплив управлінських рішень на їх величину, що дає змогу виявити шляхи зниження собівартості продукції та підвищити прибутковість підприємства. Проблеми обліку і аналізу витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу мають широкий характер і вони потребують подальшої уваги з боку науки, і містять багато цікавого для пошуку резервів стабільності підприємства.

3. Запроваджено систему внутрішнього контролю шляхом побудови складових внутрішньогосподарського контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на підприємстві.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В результаті виконаної роботи можна зробити наступні висновки:

1. В межах інституціональної теорії немає єдності в поясненні витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу . Таким чином, беручи до уваги тлумачення цих витрат різними науковцями, можна дійти висновку, що під трансакційними витратами розуміються витрати взаємодії суб'єктів економіки. Цей вид витрат включає будь-які необхідні витрати ресурсів, які не направлені безпосередньо на виробництво економічних благ, але забезпечують успішну реалізацію даного процесу. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу виникають до процесу обміну, в самому процесі й після його завершення.

2. Розмаїття витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу та широта даного поняття зумовили цілу низку їх класифікацій. Більшість дослідників розглядають сутність витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу як витрати, пов'язані з функціонуванням системи. Проте загальноприйнятої класифікації цих витрат немає, що заважає розробці єдиної методики бухгалтерського обліку. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу займають досить вагому частку серед інших витрат підприємства, відтак ігнорування їх обліком стає все більш неможливим.

3. Регламентами бухгалтерського обліку не передбачене виокремлення та оцінка витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу , інформація про них розпорошена у складі різних рахунків, відсутня процедура їх узагальнення. Проте система обліку передбачає наявність можливості розробки методологічних засад формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства.

4. Підводячи підсумки фінансово-господарської діяльності ТОВ «Альфа-Агро» протягом останніх 5 років, можна констатувати, що підприємство має стійку тенденцію розвитку, належне фінансування, воно є фінансово стійким та не залежить значним чином від зовнішніх фінансових вкладень та інвестувань. що було досягнуто за рахунок раціонального та ефективного використання ресурсів та обґрунтованого використання власних коштів.

5. Труднощі відображають конкретні витрати на збір інформації, щоб забезпечити передбачувані ділові функції в системі бухгалтерського обліку, оскільки деякі з цих витрат можна очікувати. Бо насправді це не працює. Крім того, повторювані (повторювані) операції, що відбуваються в рамках постійних ділових відносин, легко стандартизуються, вимірюються та оцінюються за допомогою традиційних процедур бухгалтерського обліку. Вірно і навпаки. Організація певних транзакційних процесів є нерегулярною, до невизначеного ступеня і менш впливовою на транзакції. Проаналізуйте характер витрат на збір інформації для забезпечення функціональності бізнесу, загалом включаючи очікувані, нерегулярні та неконтрольовані витрати. Я це розумію. Дані про витрати на збір інформації для забезпечення ділової діяльності не відображаються безпосередньо у фінансовій звітності (лише опосередковано як частина витрат звітного періоду), оскільки відсутні процедури узагальнення інформації про бізнес.

6. Для забезпечення відокремленого обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у сільськогосподарських підприємствах доцільно створити окремий синтетичний рахунок у складі 9 класу рахунків з відповідними субрахунками, так як на сьогодні вільний лише рахунок 99, тому пропонуємо використати його для обліку цих витрат і назвати його «Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу». Для бухгалтерського відображення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу не потрібно створювати спеціальні форми первинних документів, а можна використовувати діючі форми.

Загальна сума витрат, накопичена на дебеті рахунка 99 «Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу », у кінці звітнього періоду буде повністю списуватися в дебет рахунка 79 «Фінансові результати». Це дасть змогу суттєво вплинути на фінансові результати, собівартість одиниці продукції і зрештою, на цінову конкурентоспроможність. Кінцевою ціллю будь-якої системи обліку є адекватне відображення в звітності реального фінансового стану підприємств і результатів здійснюваних ними господарських операцій.

7. Збільшення частки витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в складі витрат підприємства призводить до необхідності здійснення ретельної оцінки даних витрат з метою їх подальшої оптимізації. частка витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в складі загальних витрат підприємства коливається в розмірі 7-12%, що є досить суттєвим для сільськогосподарських підприємств і потребує більшої уваги з боку управлінського персоналу.

8. Запропоноване методичне забезпечення внутрішнього контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу дозволяє отримати достовірну, об'єктивну й повну інформацію про витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства, що дає змогу керівникам підприємства приймати ефективні рішення щодо зниження загального рівня витрат на підприємстві, покращення фінансового стану та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

За результатами роботи ми сформували такі пропозиції:

1. Для забезпечення відокремленого обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у сільськогосподарських підприємствах доцільно створити окремий синтетичний рахунок у складі 9 класу рахунків з відповідними субрахунками, так як на сьогодні вільний лише рахунок 99, тому пропонуємо використати його для обліку цих витрат і назвати його «Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу ».

2. Запропонована нами класифікація витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в бухгалтерському обліку за групами, визначеними у нашому дослідженні, сприятиме надзвичайно важливій цілі – виведенню неявних витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу з «тіньового сектора». Адже через ширину охоплення цією класифікацією спектру затрат у підприємств з'явиться можливість їх реального відображення. Це принципово важливо для врахування цих витрат у загальному фінансовому результаті та для прийняття ефективних рішень по нарощуванню потенціалу конкурентоспроможності.

3. Для бухгалтерського відображення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу не потрібно створювати спеціальні форми первинних документів, а можна використовувати діючі форми.

Доповнено й узагальнено дані первинних документів шляхом побудови допоміжних відомостей та узагальнюючих регістрів для систематизації даних про витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу . Загальна сума витрат, накопичена на дебеті рахунка 99 «Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу », у кінці звітної періоду буде повністю списуватися в дебет рахунка 79 «Фінансові результати». Це дасть змогу суттєво вплинути на фінансові результати, собівартість одиниці продукції і зрештою, на цінову конкурентоспроможність.

Крім того, розроблено алгоритм розбудови методології обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу .

4. Запропонована організація системи внутрішнього контролю в цілому, та витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу зокрема, забезпечуватиме керівництво інформацією про дійсний фінансовий стан підприємства, а також дозволить окреслити шляхи зменшення собівартості продукції й підвищення конкурентоспроможності підприємства за рахунок встановлення джерел та причин виникнення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу . Організація системи внутрішнього контролю дозволяє забезпечити управлінський персонал

необхідною інформацією про фактичну величину витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу , їх поведінку, вплив управлінських рішень на їх величину, що дає змогу виявити шляхи зниження собівартості продукції та підвищити прибутковість підприємства.

Можна стверджувати, що проблеми обліку, аналізу та контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу мають широкий характер і вони потребують подальшої уваги з боку науки, і містять багато цікавого для пошуку резервів стабільності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архієреєв С.І. Інституційні фактори скорочення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу кредитування // С.І. Архієреєв, О.В., Попадинець - Стратегічні пріоритети. - №3(8). - 2008.
2. Архієреєв С.І. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в умовах ринкової трансформації. Автореф. дис...канд. екон. наук: 18.02.02/ Харк. Нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. - Харків – 2002.
3. Базалієва Л.В. Науково-теоретичні та методичні основи управління трансакційними витратами підприємства. Монографія / Л.В. Базалієва. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. – 164 с.
4. Базалієва, Л. В. Управління трансакційними витратами підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 “Економіка, організація і управління підприємствами» / Л. В. Базалієва; Харківський державний економічний ун-т. – Харків, 2004. – 20 с.
5. Базилевич В.Д., Гражевська Н.І. Історія економічних учень. Підручник. Част.2. - К:Знання, 2005.
6. Барсукова С.Ю. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу входження на ринок підприємств малого бізнесу // Проблеми прогнозування .- 2000 .- № 1.
7. Бахтарі Е. Роль теореми Коуза в становленні нового інституціоналізму в другій половині ХХ ст. Автореферат к. е. н. – Київ, 2006.
8. Бонарев В. В. витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу як економічна категорія / В. В. Бонарев // Економічні науки. Серія «Облік і іфнansi» : збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. – Випуск 8 (29). – Ч. 2. – Луцьк 2011. С. 65-78.
9. Бондаренко ОЛ. Издержки институциональных трансакций, их

особенности и роль в хозяйственной практике // Наук, праці Донецького нац. техн. ун-ту. – Сер: Економіка. -Вил. 31 – 3 (117). – Донецьк, 2007. – С. 171.

10. Булеев И.П. Предприятие в системе общественных отношений: институциональный аспект: Монография / И.П. Булеев; НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 2006. – 424 с.

11. Бутинець, Т. А. Системи внутрішнього контролю на бережливому підприємстві: побудова, класифікація, завдання / Т. А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. / Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Випуск 3 (12). / Відповідальний редактор д.е.н., проф. Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 484 с.

12. Виговська, Н. Г. Господарський контроль в соціально орієнтованій економіці: проблеми теорії і методології: монографія / Н. Г. Виговська. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 288 с.

13. Вільямсон О.Е. Економічні інституції капіталізму: Фірми, маркетинг, укладання контрактів / О.Е. Вільямсон ; Наук. ред. укр. перекладу: С. Бушуєв. – К.: «АртЕк», 2002. – 472 с.

14. Власенко О.П. Концептуальні засади управління трансакційними витратами в агробізнесі / О.П. Власенко // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2009. – № 247. Т. 5. – С. 1305-1314.

15. Гайдуцький П. І. Облік витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу – вагомий фактор конкурентоспроможності в сучасній економіці / П. І. Гайдуцький, В. М. Жук // Облік і фінанси АПК. – 2012. – № 3. – С. 9–19.

16. Гончарова Н.О. Концепти обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу / Н.О. Гончарова // Сучасні вимоги до обліку та контролю в контексті глобалізації: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції: Одеса, 22-23 травня 2009 р. –Одеса: ОДЕУ, 2009. – 258 с.

17. Грінченко А.В. Розмежування понять витрати, затрати, видатки

та втрати / А.В. Грінченко // Економічний форум. – 2012. – № 3. – С. 5-9.

18. Данильчук І.В. Теоретичний аспект визначення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу . - [http://intkonf.org/danilchuk-iv-teoretichniy-aspekt-viznachennya-transaktsiynih - vitrat/]

19. Данько М.С. Теоретико-методологічний аспект визначення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу / М.С. Данько // Економічна теорія. – 2007. – № 1. – С. 36-46.

20. Довбенко М. Післямова до нобелівської лекції Рональда Коуза: інституціональна структура виробництва – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://dovbenko.kiev.ua/ua/pub lished/articles/1108/]

21. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-ХІУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ecolib.com.ua/article.php?article=2423&book=22

22. Замазій О.В. Проблеми обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у діяльності суб'єктів господарювання / О.В. Замазій // Научные труды ДонЕТУ. Серия экономическая. – 2004. – Выпуск 70. – С.95-100.

23. Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» № 291 від 30.11.99 р.

24. Іщенко Я.П. Особливості формування та обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу // Облік і фінанси АПК. – 2009. - №1.

25. Камышанская М. Государственная собственность в транзакционной экономике Украины. Автореферат к. е. н. – Донецк, 2004.

26. Капелюшников Р. Экономическая теория прав собственности. – М.: ИМЭМО, 1990. – С. 29–30.

27. Кирейцев Г. Г. Глобализация экономики и унификация методологии бухгалтерського учета: Научный доклад. – Изд. 2-е, перераб. и

доп. – Житомир: ЖГТУ, 2008. – 76 с.

28. Кірейцев Г.Г. Облік, аналіз і контроль витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу : Навч. посібник / Г.Г.Кірейцев, В.С.Литвиненко. –К.: Фітосоціоцентр, 2013. - 159с.

29. Коваленко Є.В. Роль трансакционных издержек предприятия в условиях перехода к информационному обществу – [http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/15_6/212_Kowalenko_15_6.pdf]

30. Козаченко Г.В. Управління затратами підприємства: монографія / Г. В. Козаченко, Ю. С. Погорелов, Л. Ю. Хлапьянов, Г. А. Макухін. – Київ : Лібра, 2007. – 320 с.

31. Козаченко Г.В .Управління затратами підприємства: Монографія / ., Ю.С.Погорелов, Л.Ю.Хлапьянов, Г.А.Макухін. –К.: Лібра, 2007. –320с.

32. Коммонс Дж. Інституціональна Економіка: її місце в політичній економії / Джон Роджерс Коммонс. – Нью-Йорк : Макміллан, 1934. – 58с

33. Корнійчук Л.Я. Історія економічних учень: Підручник / Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко, Поручник А.М. - К: КНЕУ. - 1999.

34. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: Навчальний посібник. – Рівне: УДУВГП, 2004. – 400 с.

35. Костирко І. Г. До питання обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу / І. Г. Костирко, Н. П. Молоко // «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 9 (33). – Ч.2. – 2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2012_9_2/19.pdf

36. Коуз Р. Природа фирмы / Р. Коуз // Фирма, рынок и право. Пер. с англ. – М. : Дело ЛТД, 1993. – 192 с.

37. Коуз Р. Проблема социальных издержек // Коуз Р. Фирма, рынок и право. - М.: ИНФРА-М, 1993. - С.87-169.

38. Крюкова І.О. Ціннісний вимір інституціоналізму // Актуальні Проблеми Економіки. -2008. - №11(89). – С. 4-10.

39. Кузнецова Т.К.. Вплив витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на прибутковість підприємств // Економіка та держава. – 2009. - №8.

40. Кузьминов С. В. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу : механізм формування та вплив на економічну циклічність. – Автореферат к. е. н. – Дніпропетровськ, 2001.

41. Лесных В., Попов Е. Минимизация транзакционных издержек // Общество и экономика. – 2005. – № 5.

42. Лоханова Н. Проблеми обліку і контролю витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у системі управління економічною стійкістю підприємств//Вісник ТНЕУ, №1, 2012 р.-161 с.

43. Матвеева О.Л. Экономический механизм функционирования издержек в современной экономической системе: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.01 «Экономическая теория» / О.Л. Матвеева. – Чебоксары, 2008. – 23 с.

44. Мельник С. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у вітчизняній обліковій системі ХХІ століття – нове уявлення майбутнього// С. Мельник, Ж. Юнак Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 1 (13). – Житомир: ЖДТУ, 2009. – 408с.

45. Менар К. Экономика организаций: Пер. с фр. / К. Менар; Под ред. А.Г. Худокормова. М.: ИНФРА-М, 1996. - 159 с.

46. Милошик В.І. Проблеми визначення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу / В. І. Милошик // Наукові записки. – 2000. – Том 18. – С. 46-50.

47. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності», виданий Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року. [електронний ресурс]. – режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/929_013.

48. Мокій О.А. Методи врахування інноваційної компоненти та витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в

інвестиційному проектуванні // Вісник Донецького університету. – 2007. – Серія В.: Економіка і право. – Вип. 2.

49. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія: у 3 т./редкол. : С.В. Мочерний (відп. ред.)таін. - Т. 3.-К.: Академія, 2001.-848 с.

50. Наумова А.И. Анализ транзакционных издержек, связанных с обеспечением качества - [<http://quality.eur.ru/MATERIALY7/uk&ti.htm>]

51. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «загальні вимоги до фінансової звітності» затверджено Наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17>

52. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки : пер. з англ. / Д. Норт. – К. : Основи, 2000. – 198 с.

53. Нуреева Р.Н. Основы экономической теории: Учеб.-метод. пособие / Под. ред. Р.Н. Нуреева // Вопр. экономики. - 1996. - №5. - С. 116-117

54. Олейник А. Н. Институциональная экономика. – М.: ИНФРА–М, 2005. - 704 с.

55. Павлова Г.Є. Основи побудови фінансового обліку на сільськогосподарських підприємствах / Г.Є Павлова, О.В. Чернецька // Вісник Запорізького національного університету: зб. наук. праць. – Економічні науки. – 2011. - №3(11).

56. Панженская И.Г. Методика учета транзакционных издержек / И.Г. Панженская // Бухгалтерский учет. – 2006. – № 19. – С. 62-64.

57. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Затв. наказом МФУ від 31.12.99 № 318 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

58. Прокопенко А. Л. Методологічні підходи до визначення витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у лізинговій діяльності / А. Л. Прокопенко // Економіка АПК. - 2008. - № 1. - С. 84-89.

59. Радаев В. В. Российский бизнес: структура

транзакционных издержек / В.В. Радаев // Общество и фирмы.–1999. – № 6 / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ecsocman.hse.ru/data/209/333/1217/002rADAEW.pdf>

60. Садовська І. Б. Сутність і класифікація витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу як об'єкта обліку / І. Б. Садовська // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – № 27. – С. 116–119.

61. Сапожникова Н.Г. Развитие методологии и практики корпоративного учета и отчетности: автореф. дис. на соискание науч. степени докт. экон. наук: спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / Н.Г. Сапожникова. –Воронеж, 2009. – 48 с.

62. Семенова. Т. В. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу іноземного інвестування в Україні та шляхи їх скорочення : автореф.дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук: спец. 08.01.01 «Економічна теорія» / Т. В. Семенова; Донецький національний ун-т. – Донецьк, 2001. – 18 с.

63. Склярук Т.В. Аналізування впливу витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу на ефективність виробничо-господарської діяльності суб'єкта ринку – [http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/VNULP/Ekonomika/2009_640/27.pdf]

64. Склярук Т.В. Дослідження факторів витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у взаємовідносинах суб'єктів ринку // Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.9. – с.258-262.

65. Суйц, В. П. Внутрипроизводственный контроль / В. П. Суйц. – М. : Финансы и статистика, 1987. – 127 с.

66. Укіс Ю.О. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу в інформаційній економіці // Вісник економіки транспорту і промисловості . – 2009. - № 26.

67. Філіпова А. Теорія трансакційних витрат в інституційному аналізі

– [http://text-article.ru/stati_po_menedzhmentu/teorya_transaktsynih_vitrat_v_nstitutsynomu_analz.html]

68. Худокоромова А.Г. .История экономических учений: (современный этап): Учебник / Под общ. ред. А.Г. Худокоромова. - М.: ИНФРА-М, 1999.

69. Череп А.В. Управління витратами суб'єктів господарювання. Ч.І: Монографія / А.В. Череп. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 368 с.

70. Шепеленко О.В. Трансакционные издержки в переходной экономике: проблемы теории и практики: Моногр. / О.В. Шепеленко; МОН Украины. Донецкий нац. ун-т экономики и торговли имени Михаила Туган-Барановского. – Донецк, 2007. – 360 с.

71. Шепеленко, О. В. Управління трансакційними витратами в економіці України [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук: спец. 08.00.03 “Економіка та управління національним господарством» / О. В. Шепеленко; Донецький національний ун-т. – Донецьк, 2008. – 38 с.

72. Шигун М.М. Методичні підходи до бухгалтерського обліку витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу / М.М. Шигун // Міжнародний збірник наукових праць. – 2009. – Випуск 3

73. Шигун М. М. Бухгалтерський облік витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу : проблеми визначення поняття і класифікації / М. М. Шигун // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць / Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Випуск 2(14). - Житомир: ЖДТУ, 2009. - с. 224-234., с.230-231

74. Эггертссон Т. Экономическое поведение и институты : пер с англ. / Т. Эггертссон. – М. : Дело, 2001. – 208 с.

75. Эрроу К. Возможности и пределы рынка как механизма распределения ресурсов/ К. Эрроу // THESIS. - 1993. - Вып. 2. - С. 53 - 68.

76. Юхименко П. І. Історія економічних учень: Навчальний посібник

/ П. І Юхименко., П.М.Леоненко - К.: Знання-Прес, 2005.- 583 с

77. Ющак Ж. М. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу договірною процесу: облікове відображення / Ж.М. Ющак // Вісник ЖДТУ №2(52) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1408/1/43.pdf>

78. Ющак Ж. М. Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу у вітчизняній обліковій системі: XXI століття – нове уявлення майбутнього / Ж. М. Ющак, С. І. Мельник // Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 1(13) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1694/1/16.pdf> .

ДОДАТКИ

Додаток А

Оцінка руху та функціонування стану основних засобів
на ТОВ «Альфа-Агро»

№ з/п	Показник	2015 р.	2016 р.	2017р.	2018 р.	2019 р.	Відношення у % (відхилення, +/-) 2019 р. до 2015 р.
1	Вартість основних засобів на початок року	444,1	1907,7	1981,6	4751,7	5540,8	1247,6
2	Надійшло за рік	1463,6	73,9	2770,1	789,1	911,5	62,28
3	Вартість основних засобів на кінець року	1907,7	1981,6	4751,7	5540,8	6452,3	338,22
4	Нараховано амортизації за рік	56,5	161,1	295,6	417,5	487,6	863,01
5	Знос основних засобів: а) на початок року	111,7	168,2	329,3	624,9	1042,4	933,21
	б) на кінець року	168,2	329,3	624,9	1042,4	1530,0	909,63
6	Річний приріст (+) або зменшення (-), тис. грн	1463,60	73,90	2770,10	789,10	911,50	62,28
7	Темп зростання (зниження), %	429,57	103,87	239,79	116,61	116,45	-313,11
8	Темп приросту (зменшення), %	329,57	3,87	139,79	16,61	16,45	-313,11
9	Коефіцієнт оновлення, %	76,72	3,73	58,30	14,24	14,13	-62,59
10	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	1,30	26,81	1,72	7,02	7,08	5,78
11	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100
12	Період обороту, років	20,81	12,07	11,39	12,33	12,30	59,09

Продовження додатка А							
13	Коефіцієнт зносу, %:						
	а) на початок року	25,15	8,82	16,62	13,15	18,81	74,80
	б) на кінець року	37,87	17,26	31,54	21,94	27,61	72,91
14	Коефіцієнт придатності, %:						
	а) на початок року	74,85	91,18	83,38	86,85	81,19	108,47
	б) на кінець року	62,13	82,74	68,46	78,06	72,39	116,52

Додаток Б

Фінансові результати діяльності ТОВ «Альфа-Агро»

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відношення у % 2019 р. до 2015 р.
Дохід(виручка) від реалізації продукції(товарів, робіт, послуг)	3778,8	4510,7	6492,4	8125,0	9513,3	251,75
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3234,7	4833,1	9515,3	10324,9	12055,1	372,68
У % до доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	85,6	107,1	146,6	127,1	126,7	148,01
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1880,8	2807,3	4329,3	5699,7	6773,3	360,13
б)інші операційні витрати	577,60	1195,30	1766,20	1245,40	1500,90	259,85
Валовий прибуток (збиток)	1353,9	2025,8	5186,0	4625,2	5281,8	390,12

Продовження додатка Б

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відношення у % 2019р. до 2015 р.
У % до чистого доходу(виручки) від реалізації	41,9	41,9	54,5	44,8	43,8	1,96
Чистий прибуток (збиток)	795,4	1490,0	3218,5	3016,8	3579,6	450,4
У % до прибутку (збитку) від реалізації продукції	21,0	33,0	49,6	37,1	37,6	16,58
У % до валового прибутку (збитку)	58,7	73,6	62,1	65,2	67,8	9,02

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Альфа-Агро»

Показник	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	Відношення у % 2019 р. до 2015 р.
Коефіцієнт автономії	0,70	0,86	0,88	0,90	0,88	126,39
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,30	0,14	0,11	0,10	0,12	39,74
Коефіцієнт фінансування	2,28	5,96	7,65	8,91	7,26	318,02
Коефіцієнт фінансового ризику	0,44	0,17	0,13	0,11	0,14	31,44
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1096,60	1632,10	4017,00	6883,10	9975,90	909,71
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	0,47	0,69	0,78	0,84	0,77	164,11
Коефіцієнт забезпеченості запасів	0,50	0,70	0,89	1,53	1,89	379,20
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,01	0,002	0,002	0,01	0,01	100

Продовження додатка В

Показник	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	Відношення у % 2019 р. до 2015 р.
Коефіцієнт реальної вартості майна	1,02	0,71	1,13	0,67	0,66	64,43
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,43	0,33	0,43	0,35	0,29	67,10
Коефіцієнт накопичення амортизації	0,09	0,17	0,13	0,19	0,24	268,94
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	1,34	0,87	1,13	1,76	2,52	187,56

Додаток Д

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «Альфа-Агро»

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відношення у % 2019 р. до 2015 р.
Оцінка ліквідності						
Висиколіквідні активи (A1)	7,70	3,20	11,90	66,50	75,00	974,03
Середньоліквідні активи (A2)	129,20	37,90	601,30	3604,10	6702,40	5187,62
Низьколіквідні активи (A3)	2200,40	2315,30	4519,90	27499,10	5278,80	239,90
Найбільш строкові зобовязання (П1)	-	-	-	-	-	-
Короткострокові зобовязання (П2)	-	557,00	937,30	1000,00	108,40	-
Довгострокові зобовязання(П3)	-	-	-	-	-	-
Оцінка платоспроможності						
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0062	0,0044	0,0121	0,0545	0,0370	596,44
Проміжний коефіцієнт покриття	0,11	0,06	0,62	2,98	3,27	2968,11
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	1,88	3,25	5,21	6,93	6,39	339,44
Коефіцієнт загальної платоспроможності	3,28	6,96	9,80	10,50	8,48	258,25

Продовження додатка Д

Показник	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	Відношення у % 2019 р. до 2015 р.
Оцінка оборотності оборотних активів						
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3184,20	3818,30	5410,30	6770,80	7927,70	248,97
Середньорічна вартість оборотних активів	2318,00	2346,85	3744,75	6651,40	10562,95	455,69
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,37	1,63	1,44	1,02	0,75	54,64
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,73	0,61	0,69	0,98	1,33	183,03
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	262	221	249	354	480	183

Додаток Ж

Оцінка ділової активності ТОВ «Альфа-Агро»

Показник	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	Відношення у % 2019 р. до 2015 р.
Вихідна інформація, тис.грн.						
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	3184,2	3818,3	5410,3	6770,8	7927,7	248,97
Операційні витрати	2441,4	2477,8	6095,5	6945,1	8274,2	338,91
Середньорічна вартість капіталу	3354,8	4564,85	7356,9	11234,8	15015	447,57
Середньорічна вартість необоротних активів	1035,95	2216,75	3610,8	4590,9	4901,1	472,76
Середньорічна вартість оборотних активів	2318	2346,85	3744,75	6639,35	10562,95	455,69
Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів	930,35	1092,8	1406,25	1767,65	2734,6	293,93
Середньорічна вартість готової продукції і товарів	1232	1165,05	2011,35	2729,8	2154,35	174,87

Продовження додатка Ж

Показник	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	Відношення у % 2019 р. до 2015 р.
Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	125,1	83,55	316,15	2081,2	5064,2	4048,24
Середньорічна вартість власного капіталу	2428,4	3581,1	6435,35	61928,9	13327,1	546,55
Середньорічна величина кредиторської заборгованості	874,35	702,75	108,5	135,05	1070,7	122,46
Показники ділової активності						
Загальний коефіцієнт обертання капіталу	0,95	0,84	0,74	0,60	0,53	55,63
Фондовіддача необоротних активів, грн.	3,07	1,72	1,50	1,47	1,62	52,66
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,37	1,63	1,44	1,02	0,75	54,64
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	262	221	249	354	480	183

Продовження додатка Ж

Показник	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	Відношення у % 2019 р. до 2015р.
Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів	3,42	3,49	3,85	3,83	2,90	84,70
Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	105	103	94	94	124	118
Коефіцієнт обертання готової продукції і товарів	2,58	3,28	2,69	2,47	3,68	142,38
Тривалість одного обороту готової продукції і товарів, днів	139	110	134	146	98	70
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	25,45	45,70	17,11	3,25	1,57	6,15
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	14	8	21	111	230	1626

Продовження додатка Ж

Показник	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	Відношення у % 2019 р. до 2015 р.
Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,31	1,07	0,84	0,67	0,59	45,55
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	276	338	428	534	605	220
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	2,79	3,53	56,18	51,43	7,73	277,6
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	128,93	102,10	6,41	7,00	46,58	38,13

Додаток 3

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану

ТОВ «Альфа-Агро»

Показник	2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018р.		2019 р.		Питом а вага в інтегро ваному показн ику
	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Показники ліквідності											
Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	1,88	10	3,25	10	5,21	10	6,69	10	6,39	10	8,00
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,11	2	0,06	1	0,62	8	3,00	10	3,34	10	8,00
Показники ділової активності											
Період оборотності дебіторської заборгованості	14,14	10	7,88	10	21,04	10	110,66	7	229,97	1	
Період оборотності запасів, днів	316,6 5	0	203,0 7	3	201,8 4	3	233,13	2	212,71	3	
Період оборотності активів, днів	379,2 9	8	430,3 9	7	489,5 3	6	597,35	5	737,67	3	
Показники фінансової незалежності											
Коефіцієнт фінансової незалежності,	30,45	9	14,36	10	11,57	10	10,09	10	12,10	10	8,00

Продовження додатка 3

Показник	2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.		
	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
Інтегрований показник фінансового стану	6,88		6,88		7,44		7,6		7,6		-
Рейтинг фінансового стану	Б		Б		А		А		А		-

ДОДАТОК Л

Склад витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу ТОВ
«Альфа-Агро» (за рахунками бухобліку)

№ рахунку	№ суб-рахунку	Номенклатура статей витрат	Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу	Примітка
Рахунок 91— Загальновиробничі витрати	За види діяльності	Витрати на вдосконалення технології і організації виробництва	Вартість матеріалів і виробів на здійснення дослідів і раціоналізаторських пропозицій; оплата праці робітників, зайнятих на цих роботах, і внески на соціальні заходи. Виплата авторських винагороджень, оплата експертиз та консультацій з питань якості маркетингу, інформації, збуту і постачання	Покращення якості продукції і її експлуатаційних характеристик дає підстави укладати угоди на більш вигідних умовах, покращувати конкурентні позиції підприємства, залучати нових покупців тощо
		Витрати на підтвердження якості	Суми витрат, пов'язаних із підтвердженням відповідності продукції, систем якості, систем управління якістю встановленим вимогам відповідно до Закону України «Про підтвердження відповідності»	Витрати вимірювання якості продукції, систем управління якістю сприяють запобіганню випуску бракованої продукції та покращують конкурентні позиції підприємства на ринку
Рахунок 92— Адміністративні витрати	За види діяльності	Витрати на обслуговування та управління підприємством	<ul style="list-style-type: none"> - представницькі витрати; - витрати на службові відрядження; - винагорода за професійні послуги (консультаційні, інформаційні, аудиторські, нотаріальні та ін.); - витрати на послуги зв'язку (телефонні, поштові та ін.); плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банку.	Зазначені адміністративні витрати входять до витрат на збір інформації забезпечення бізнесу підприємства, оскільки забезпечують здійснення ринкових трансакцій у сфері юридичного оформлення і укладання угод, пошуку інформації, підтримання ділових контактів з контрагентами, представлення належним чином підприємства та зміцнення його ринкових позицій
Рахунок 93— Витрати на збут	За види діяльності	Витрати, пов'язані з реалізацією продукції і (товарів, робіт, послуг)	Витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції; витрати на ремонт тари; оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут; витрати на рекламу та дослідження ринку; витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом; витрати на транспортування і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, витрати	Витрати на збут входять до витрат на збір інформації забезпечення бізнесу підприємства в повному складі через те, що забезпечують здійснення ринкових трансакцій, пов'язаних з продажем готової продукції

			гарантійне обслуговування; інші витрати, пов'язані зі збутом	
--	--	--	--	--

Продовження додатку Л

Рахунок 94—Інші витрати операційної діяльності	941	Витрати на дослідження і розробки	Витрати, пов'язані з дослідженнями та розробками, що здійснює підприємство, якщо такі дослідження та розробки відповідають П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»	Певні нематеріальні активи дають підприємству можливість отримувати конкурентні переваги, укласти більш вигідні угоди, формувати клієнтську базу
	944	Сумнівні та безнадійні борги	Відрахування в резерв сумнівних боргів на заборгованість за реалізовану продукцію та сума списання поточної дебіторської заборгованості, що визнана безнадійною	Несплата контрагентом за контрактом є втратами підприємства, що виникають в результаті недосконалого вивчення партнера
	945	Втрати від операційних курсових різниць	Витрати за активами і зобов'язаннями операційної діяльності підприємства від зміни курсу гривні до іноземної валюти	В результаті встановлення не вигідного курсу підприємство може втратити кошти в результаті операцій з іноземною валютою
	947	Нестачі і втрати від псування цінностей	Нестачі грошових коштів і втрати від псування цінностей, що виявлені в процесі заготовлення, переробки, збереження та реалізації, якщо на час встановлення нестачі винуватця не виявлено	Нестачі і втрати від псування цінностей пов'язані з опортуністичною поведінкою контрагентів (що поставляють неякісну продукцію) та працівників підприємства (які відповідають за її зберігання та переробку)
	948	Визнані штрафи, пені, неустойки	Визнані економічні санкції за невиконання підприємством законодавства та умов договорів	За недотримання вимог законодавства та невиконання умов договорів підприємство сплачує передбачені штрафи, пені, неустойки
Рахунок 95—Фінансові витрати	951	Відсотки за кредит	Витрати, пов'язані з нарахуванням та сплатою відсотків за користування кредитами банків	Отримання позик є фінансовою транс-акцією, яка потребує організаційного та юридичного забезпечення, що супроводжуються виникненням витрат на збір інформації
	952	Інші фінансові витрати	Витрати, пов'язані із залученням позикового капіталу, зокрема витрати пов'язані з випуском, утриманням та обігом власних цінних паперів; нарахуванням відсотків за договорами кредитування (крім банківських кредитів), фінансового лізингу тощо	забезпечення функціонування бізнесу